

Īpašais ziņojums

Eiropas Stratēģisko investīciju fonds:

ievērojami palīdzējis novērst investīciju nepietiekamību, bet līdz 2022. gada beigām nebija pilnībā sasniegts mērķis reālajā ekonomikā piesaistīt 500 miljardu EUR

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I–IX
Ievads	01–15
ESIF struktūra un mērķi	01–09
Atbildības sadalījums	10–13
Galvenie dati par ESIF	14–15
Revīzijas tvērums un pieeja	16–23
Apsvērumi	24–84
ESIF piesaistītās investīcijas bija pārmērīgi augstu novērtētas	24–38
Nepilnības reizinātāja metodikas izstrādē	28–32
Nepilnības reizinātāja metodikas piemērošanā	33–38
ESIF atbalsts bija būtisks, bet tā papildvērtība nebija pietiekami pierādīta	39–55
ESIF atbalstīja investīcijas gan finansiālā, gan kvalitatīvā ziņā	40–43
Galvenais ESIF papildvērtības rādītājs bija atbalstīto investīciju augsta riska profils	44–49
ESIF piesaistīto investīciju papildvērtība nebija pietiekami pierādīta	50–55
ESIF uzraudzība atbilda galvenajām prasībām, bet nebija visaptveroša, un ziņošana netika rūpīgi pārbaudīta	56–84
Komisija un EIB grupa uzraudzīja ESIF finansiālo īstenošanu saskaņā ar galvenajām prasībām.	57–60
Lai gan ESIF kopumā izpildīja noteiktos mērķus, daži svarīgi programmas aspekti netika uzraudzīti	61–77
Sarežģītie dati un ziņojumi par ESIF netika pietiekami rūpīgi pārbaudīti.	78–84
Secinājumi un ieteikumi	85–93

Pielikumi

I pielikums. – ESIF produkti, uz kuriem attiecas ES garantija

II pielikums. – Iekšējie un ārējie reizinātāji un piesaistītas investīcijas, par kurām ziņo EIB grupa, 2022. gada beigās

III pielikums. ESIF darbības rezultātu un uzraudzības rādītāji

IV pielikums. – ESIF sadalījums pēc nozarēm, uz kurām attiecas ES politikas mērķi

V pielikums. – SMEW kopējās parakstītās summas pa ES dalībvalstīm 2022. gada beigās

VI pielikums. – IIW kopējās parakstītās summas pa ES dalībvalstīm 2022. gada beigās

VII pielikums. – ESIF SMEW atbalstītās kapitāla investīcijas galasaņēmēju līmenī 2022. gada beigās

VIII pielikums. – ESIF atbalstīto aizdevumu priekšrocības salīdzinājumā ar aizdevumiem, kas nav ESIF aizdevumi

Saīsinājumi

Glosārijs

Komisijas atbildes

Laika grafiks

Revīzijas darba grupa

Kopsavilkums

I Eiropas Stratēģisko investīciju fondu 2015. gadā izveidoja Eiropas Komisija un Eiropas Investīciju bankas grupa. Galvenais mērķis bija novērst investīciju trūkumu, kas radās pēc 2007.–2008. gada finanšu krīzes. Programmā bija iekļauti dažādu veidu parāda un kapitāla instrumenti, kurus bija paredzēts atbalstīt ar ES budžeta garantiju 26 miljardu EUR apmērā un ar Eiropas Investīciju bankas resursiem 7,5 miljardu EUR apmērā. Bija divas investīciju atbalsta jomas: viena infrastruktūrai un inovācijai, bet otra maziem un vidējiem uzņēmumiem.

II Mūsu ziņojumā ir novērtēts, vai programmas mērķis tika sasniegts. Mēs pārbaudījām, vai: tika izveidota un piemērota pareiza pieeja, lai aplēstu piesaistītas investīcijas; programmas “papildvērtība” bija pietiekami pierādīta; un programmas izpilde tika pienācīgi uzraudzīta un par to tika ziņots.

III Šīs revīzijas mērķis ir uzlabot ES budžeta garantiju pareizu finanšu pārvaldību, gūstot pieredzi no tā, kā mūsu pārbaudāmā programma tika īstenota līdz 2022. gada beigām, kas bija termiņš, līdz kuram bija jāvienojas par finansējumu programmas ietvaros. Mūsu apsvērumus un ieteikumus var izmantot, lai uzlabotu jebkuras citas ES programmas pārvaldību, izmantojot ES budžeta garantiju, tostarp InvestEU.

IV Mēs kopumā secinām, ka Eiropas Stratēģisko investīciju fonds ievērojami novērsa investīciju nepietiekamību. Tomēr programma nebija pilnībā sasniegusi savu mērķi līdz 2022. gada beigām reālajā ekonomikā piesaistīt papildu investīcijas 500 miljardu EUR apmērā. Mēs lēšam, ka šim mērķim paziņotie 503 miljardi EUR bija pārmērīgi augsti novērtēti par 131 miljardu EUR (jeb 26 %). Šis pārmērīgi augsts novērtējums izrietēja no trūkumiem, kurus konstatējām reizinātāja metodoloģijas izstrādē un piemērošanā. Jo īpaši daļa no multiplikatora efekta bija balstīta uz finansējumu, kas nebija izmaksāts galasaņēmējiem, un investīcijas, kas piesaistītas ar citiem ES instrumentiem, tika nepareizi attiecinātas uz Eiropas Stratēģisko investīciju fondu.

V Piesaistīto investīciju papildvērtība nebija pietiekami pierādīta, lai gan finanšu starpnieki, kuriem mēs jautājām par programmu, kopumā to novērtēja pozitīvi. Programmas papildvērtības pamatojums galvenokārt balstījās uz tās atbalstu Eiropas Investīciju bankas “īpašajām darbībām”, t. i., projektiem un investīcijām, kas saistītas ar lielāku risku, nekā banka parasti finansē. Turklāt attiecīgo datu trūkuma dēļ Komisija nav novērtējusi *ex post*, vai publiskie līdzekļi patiešām veicināja papildu investīcijas vai tikai atbalstīja investīcijas, kas būtu veiktas jebkurā gadījumā.

VI Komisija pārraudzīja programmas nodrošinājumu un finanšu plūsmas un par tām pienācīgi ziņoja. Lai gan programma kopumā atbilda izvirzītajiem mērķiem, dažiem svarīgiem tās aspektiem trūka mērķvērtību vai tie netika uzraudzīti. Tas attiecās attiecīgi uz programmas ieguldījumu nodarbinātībā un ilgtspējīgā izaugsmē. Turklāt tiesiskajā regulējumā nebija iekļauti noteikumi par to, kā novērtēt ilgtspēju. Publicētajos ziņojumos un izvērtējumos par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu nav sniegta nekāda informācija par daudzvalstu kapitāla ieguldījumiem, piemēram, par finansējuma daļu galasaņēmējiem valstīs, kuras nav ES dalībvalstis.

VII Tā kā tas nebija obligāti, netika sniegti konkrēti ziņojumi par ieguvumiem, kas nodoti programmas atbalstīto aizdevumu vai kapitālieguldījumu galasaņēmējiem. Eiropas Investīciju bankas grupa un Komisija nevāca nekādus datus par ieguvumu nodošanu. Tas neļāva mums novērtēt, cik lielā mērā šie ieguvumi tika sadalīti starp finanšu starpniekiem un galasaņēmējiem.

VIII Mēs arī konstatējām, ka Eiropas Investīciju banka datus par programmu glabāja sadrumstalotās datu kopās. Noteikta informācija par galasaņēmējiem bija nepilnīga vai neskaidra datos, ko mēs saņēmām revīzijas veikšanai. Komisija nebija pietiekami rūpīgi izskatījusi programmas darbības pārskatus, un daļa ziņojumos ietvertās informācijas tika sniegta apkopotā līmenī vai trūka atbilstošu apstiprinošu pierādījumu.

IX Attiecībā uz pašreizējām vai turpmākajām programmām, kurās izmanto ES budžeta garantijas, mēs iesakām Komisijai:

- uzlabot pārredzamību attiecībā uz ziņošanu par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu;
- uzlabot metodiku, lai aplēstu investīcijas, kas piesaistītas ar ES garantijām;
- izstrādāt papildvērtības *ex post* analīzes metodiku;
- uzlabot ziņošanu par kapitāla investīcijām ārpus ES;
- ziņot par ES budžeta garantiju priekšrocību nodošanu; un
- uzlabot ziņošanu par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu rūpīgu pārbaudi.

Ievads

ESIF struktūra un mērķi

01 Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF) 2015. gadā izveidoja Eiropas Komisija un Eiropas Investīciju bankas grupa (EIB grupa), kurā ietilpst [Eiropas Investīciju banka](#) (EIB) un [Eiropas Investīciju fonds](#) (EIF). ESIF tika izveidots, lai novērstu investīciju nepietiekamību, kas radās pēc 2007.–2008. gada finanšu krīzes, risinātu nenoteiktību saistībā ar publiskajiem un privātajiem instrumentiem un veicinātu konkurētspēju un ekonomikas atveseļošanu.

02 Pēc krīzes un līdz 2014. gadam kopējie investīciju izdevumi visā ES samazinājās par aptuveni 15 % un salīdzinājumā ar 2007. gada maksimumu — par aptuveni 430 miljardiem EUR¹. Tas bija pamatā Komisijas priekšlikumam par ESIF regulu 2015. gadā. ESIF bija paredzēts, lai atvieglotu stratēģisko investīciju finansēšanu dažādās ES politikas jomās un palielinātu mazo uzņēmumu piekļuvi finansējumam. Ņemot vērā šo uzņēmumu nozīmi ES ekonomikā, Komisija sagaidīja, ka tie “būs galvenie sniegtā atbalsta saņēmēji”².

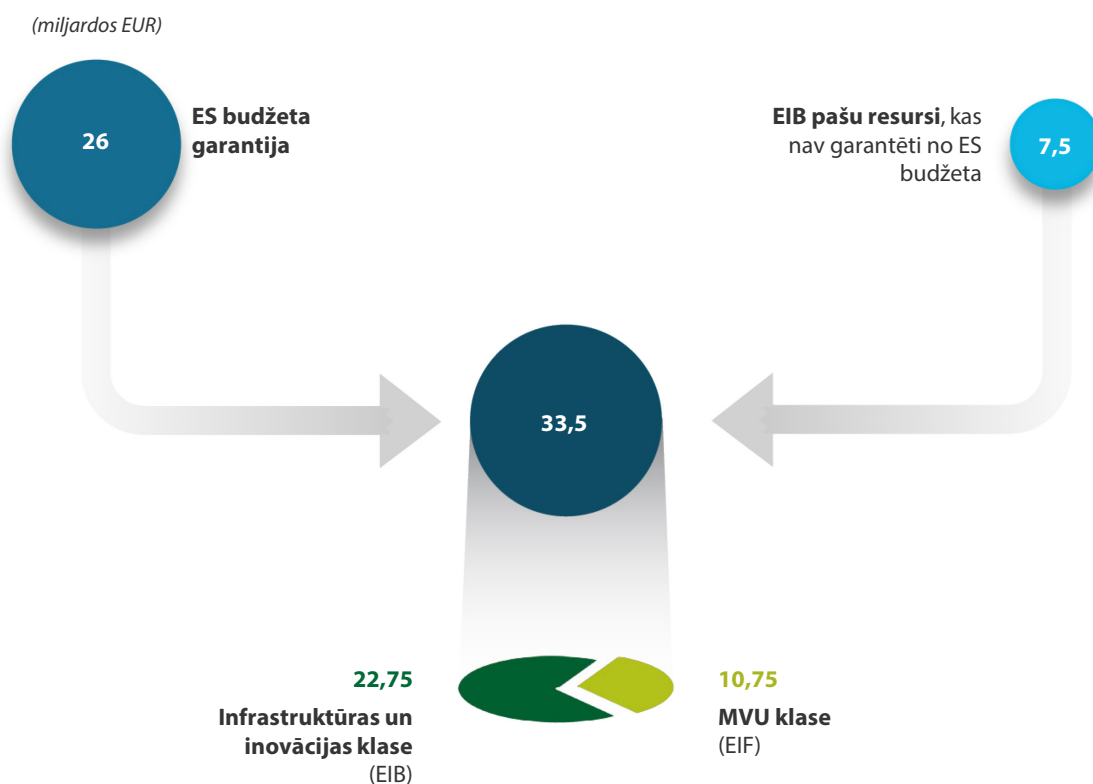
03 ESIF sniedza atbalstu divās jomās (“klases”). “Infrastruktūras un inovāciju klase” (IIW) bija paredzēta, lai veicinātu jaunuzņēmumu investīcijas, piemēram, infrastruktūrā vai pētniecības un izstrādes projektos. “MVU investīciju klase” (SMEW) bija paredzēta, lai palielinātu mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) piekļuvi finansējumam.

04 ESIF tika izveidots kā programma, kuras pamatā ir garantija no ES budžeta, kam pieskaitīta EIB pašu resursu summa. Sākotnējās summas tika palielinātas, 2017. gadā pagarinot ESIF darbības termiņu. Sīkāka informācija ir norādīta [1. attēlā](#).

¹ Eiropas Komisija, [Why the EU needs an investment plan](#), 2015. gada 8. decembris.

² COM(2015) 10, paskaidrojuma raksts, 2. lpp.

1. attēls - ESIF struktūra pēc pagarinājuma 2017. gadā un resursu pārdales 2020. gadā

Avots: Īpašais ziņojums Nr. 03/2019, 8. lpp., atjaunināts, izmantojot EIB datus no 2022. gada ESIF ziņojuma.

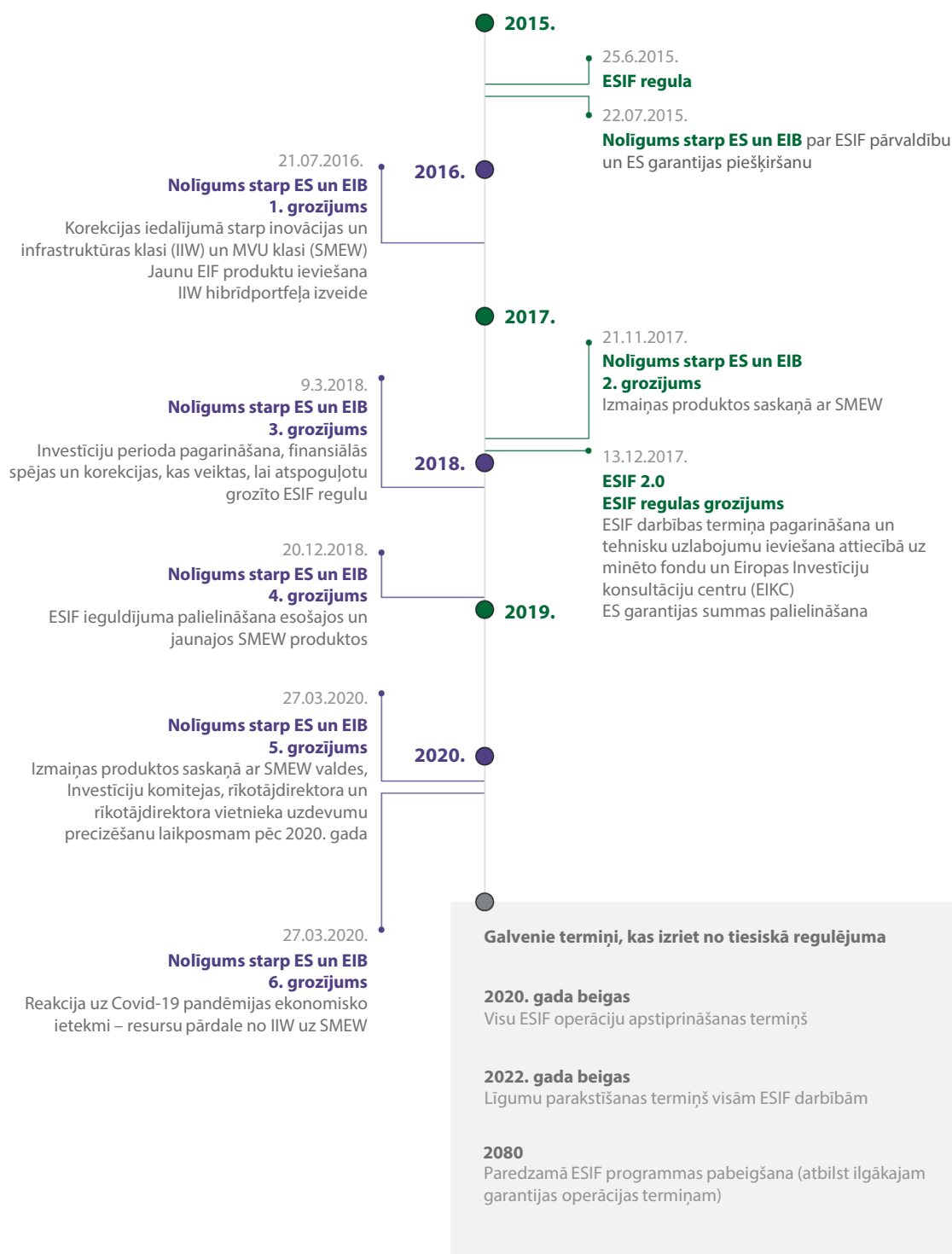
05 ESIF atbalsts tika piemērots dažāda veida parāda un kapitāla instrumentiem. EIB un EIF varētu sniegt ESIF finansējumu galasaņēmējiem tieši vai ar “finanšu starpnieku”, piemēram, banku vai kapitāla fondu, starpniecību; pēdējā minētā veida finansēšanas operācija tiek dēvēta par “starpniekdarbību”³. ESIF produktus var izmantot, lai finansētu visu, sākot no jaunuzņēmumiem līdz pētniecības projektiem, projektiem sociālajā jomā vai projektiem, kas saistīti ar lielu infrastruktūru (sk. [1. pielikumu](#)). Sniedzot garantijas aizdevumiem un kapitāla ieguldījumiem, ES samazināja kredītrisku EIB grupai un finanšu starpniekiem. Piemēram, ja galasaņēmējs nepildītu saistības, daļa aizņemto vai ieguldīto līdzekļu tiktu atmaksāta ar garantiju.

06 ESIF regulas 5. pantā ir noteikts “papildvērtības” princips, saskaņā ar kuru ES garantija ir jāpiešķir projektiem, kas vērsti uz tirgus nepilnībām vai nepietiekamu investīciju situācijām un kurus EIB, EIF vai esošie ES finanšu instrumenti bez ESIF atbalsta nebūtu varējuši īstenot vai nebūtu varējuši īstenot tādā pašā apjomā.

³ Aprakstīts ESIF stratēģiskās ievirzes 1. pielikumā — 2019. gada janvāra pārskats.

07 ESIF darbība tika reglamentēta ar ESIF regulu⁴ un ESIF nolīgumu (nav publicēts).
2. attēlā ir parādīts ESIF tiesiskais un līgumiskais regulējums, tostarp galvenie termiņi.

2. attēls. ESIF tiesiskais regulējums un galvenie termiņi

Avots: ERP.

⁴ Regula (ES) 2015/1017.

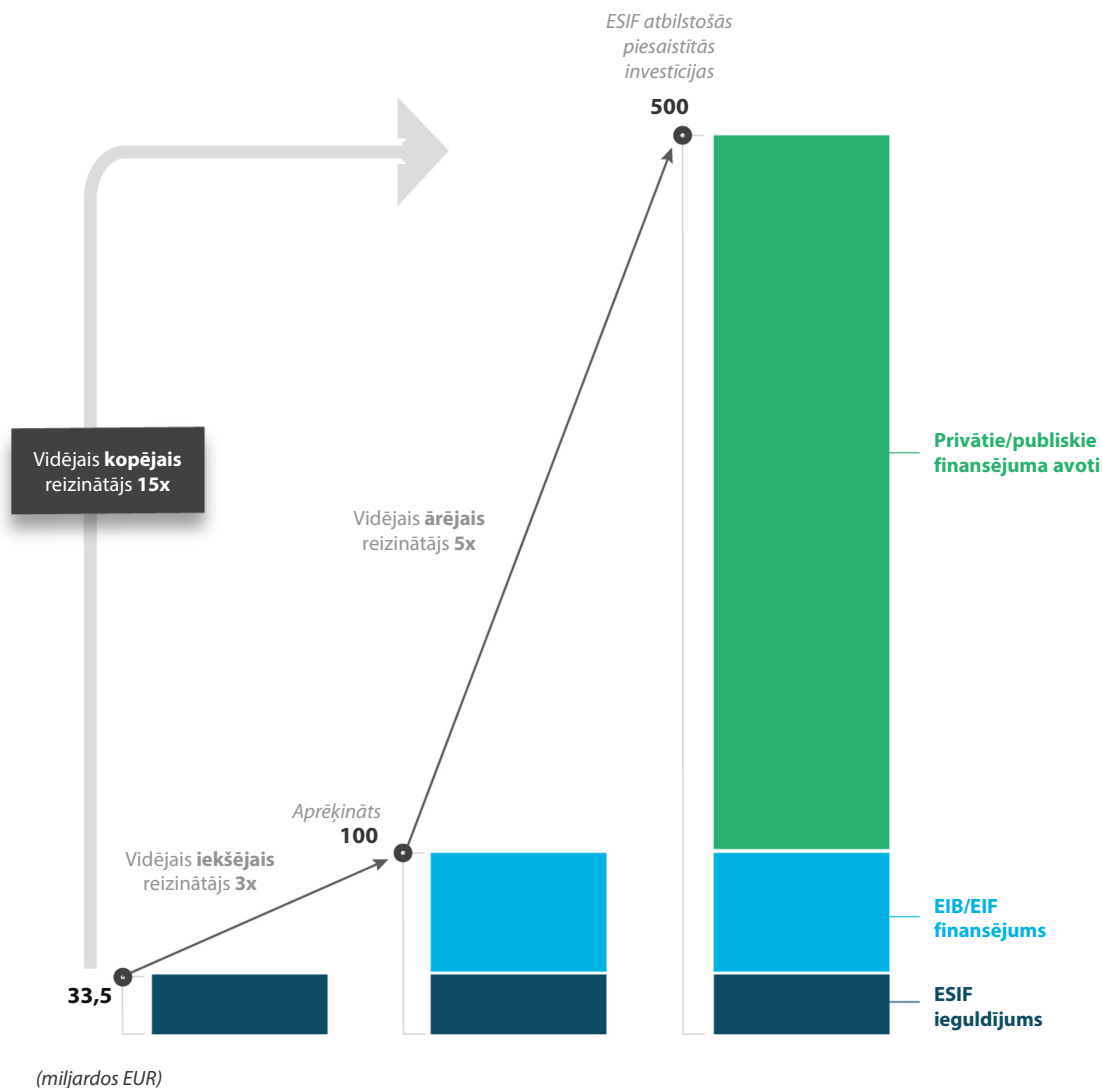
08 Galvenais skaitļos izsakāmais mērķis tika noteikts regulā, ar kuru 2017. gadā tika pagarināts ESIF termiņš un kurā bija norādīts, ka līdz 2020. gada beigām tiks piesaistīti “vismaz 500 miljardi EUR papildu investīcijās reālajā ekonomikā”⁵. ESIF 2019. gada stratēģiskajā ievirzē norādīts, ka mērķis piesaistīt investīcijas 500 miljardu EUR apmērā ir saistīts ar darbībām, kas apstiprinātas līdz 2020. gada beigām un parakstītas līdz 2022. gada beigām⁶. Šī interpretācija tika atspoguļota arī ESIF nolīgumā starp Komisiju un EIB. Kā parādīts **3. attēlā**, ESIF kopējais mērķis bija reizināt sākotnējās ES investīcijas ar 15, lai sasniegtu kopējo piesaistīto investīciju mērķi. Tas apvienoja iekšējo reizinātāju (3x) un ārējo reizinātāju (5x)⁷. Izmantojot iekšējo reizinātāju, tika paredzēts, ka 33,5 miljardi EUR radīs 100 miljardus EUR EIB un EIF finansējuma. Ārējā reizinātāja piemērošana papildu privātajam un publiskajam finansējumam ļautu sasniegt kopējo piesaistīto investīciju summu 500 miljardu EUR apmērā. EIB grupas ziņojumi par faktiskajām investīcijām, kas piesaistītas līdz 2022. gada beigām, ir izklāstīti **// pielikumā**.

⁵ Regulas (ES) 2017/2396, 7. un 20. apsvērumi.

⁶ *EFSI Strategic Orientation – Review of January 2019*, 10. lpp.

⁷ EIB ESIF reizinātāju metodika, 2.–4. lpp., un EIF ESIF reizinātāju metodika, 2.–5. lpp.

3. attēls. Kopējais ESIF reizinātāja efekts

Avots: ERP, pamatojoties uz [EIB ESIF reizinātāju metodiku](#), 3. lpp.

09 Saskaņā ar ESIF regulu ESIF nolīgumā starp Komisiju un EIB ir noteikti galvenie darbības rādītāji (GDR) un galvenie uzraudzības rādītāji (GUR), lai novērtētu ESIF darbības rezultātus. Visi GDR un GUR ir sniegti [III pielikumā](#). Komisija 2018. gada jūnijā ierosināja jaunu regulu, ar ko izveido programmu [InvestEU](#), kas kļuva par ESIF pēcteci 2021.–2027. gadam.

Atbildības sadalījums

10 4. attēlā sniegta informācija par dažādo ESIF pārvaldībā iesaistīto pušu galvenajām lomām un pienākumiem.

4. attēls. Galvenie uzdevumi un pienākumi ESIF īstenošanā

Avots: ERP, pamatojoties uz ESIF regulu un ESIF nolikumu.

11 Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts (ECFIN ĢD) bija vadošais Komisijas dienests, kas bija atbildīgs par EIB grupas veikto ESIF īstenošanas pārvaldību un uzraudzību. Lai gan IIW īstenoja tieši EIB, SMEW pārvaldīja EIF saskaņā ar EIB garantiju, kam pretgarantiju sniedza ES. EIB grupa piemēroja tādus pašus noteikumus, politiku un procedūras (tostarp kontroles un uzraudzības pasākumus) kā tās pašas riska operācijām, kā arī prasības, kas noteiktas ESIF nolīgumā.

12 IIW ietvaros EIB izmantoja dažādus finanšu produktus (piemēram, aizdevumus uzņēmumu un projektu finansēšanai, pašu kapitāla un riska dalīšanas produktus) un nodrošināja tos dažādu veidu [galasaņēmējiem](#) vai nu tieši, vai netieši ar finanšu starpnieku palīdzību. EIF, kas atbild par SMEW, netieši atbalstīja galasaņēmējus (mikrouzņēmumus un mazos un vidējos uzņēmumus), sadarbojoties ar finanšu starpniekiem.

13 EIB grupa divas reizes gadā iesniedza Komisijai darbības ziņojumus par ESIF, gada ziņojumus Eiropas Parlamentam un Padomei un ESIF ietekmes izvērtējumus [2016., 2018. un 2021. gadā](#). Komisija 2018. un 2022. gadā izvērtēja arī ESIF atbalsta izmantošanu. Saskaņā ar Komisijas sniegto⁸ informāciju operatīvā uzraudzība turpināsies līdz visu ar ES garantiju atbalstīto finansēšanas un investīciju darbību atmaksāšanai; paredzams, ka dažas no šīm darbībām turpināsies līdz 2080. gadam.

Galvenie dati par ESIF

14 Darba dokumentā, kas pievienots 2025. gada ES budžeta projektam, Komisija norādīja, ka 2023. gada beigās kopējais ES neatmaksāto garantiju apjoms ES ESIF operācijām, kas parakstītas ar EIB grupu, bija 23,6 miljardi EUR, salīdzinot ar 24,6 miljardiem EUR 2022. gada beigās⁹. Kā norādīts [1. tabulā](#), 2022. gada beigās tika ziņots par 503 miljardiem EUR piesaistītajām investīcijām un parakstītajām operācijām 88 miljardu EUR apmērā. Paziņotās piesaistītās investīcijas 2023. gadā samazinājās līdz 495 miljardiem EUR, un arī operāciju skaits un apjoms 2023. gadā salīdzinājumā ar 2022. gadu samazinājās. Tas notika tāpēc, ka tika atcelts saskaņotais finansējums vai ESIF finansējums bija mazāks par parakstītajos līgumos noteiktajām summām.

⁸ [SWD\(2022\) 443](#), ESIF 2.0 *ex post* novērtējums, 14. lpp.

⁹ [2025. gada Eiropas Savienības vispārējā budžeta projekts – Darba dokumenta XI daļa](#), 15. un 18. lpp.

**1. tabula. Uzzādītās parakstītās ESIF operācijas un piesaistītās investīcijas
2022. gada beigās un 2023. gada beigās**

ESIF klase	2022.			2023.		
	Darbību skaits	Parakstītā summa (<i>miljardi EUR</i>)	Piesaistītās ESIF investīcijas (<i>miljardi EUR</i>).	Darbību skaits	Parakstītā summa (<i>miljardi EUR</i>)	Piesaistītās ESIF investīcijas (<i>miljardi EUR</i>).
IIW	699	61	288	687	59	285
SMEW	832	27	215	821	26	210
Kopā	1 531	88	503	1 508	85	495

Avots: ERP, Darbības ziņojumi par ESIF, 2022. gads beigas un 2023. gads.

15 Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju 2022. gada beigās 841 957 galasaņēmēji guva labumu no ESIF atbalsta salīdzinājumā ar 910 003 galasaņēmējiem 2023. gada beigās. EIB grupa ziņoja, ka kopējais ESIF reizinātājs 2022. gada beigās bija 16,08, kas nozīmē, ka katram 1 EUR no ESIF ieguldījuma un EIB pašu resursiem ir jānodrošina investīcijas ES ekonomikā aptuveni 16 EUR apmērā. Kopējais 2023. gada beigās paziņotais reizinātājs bija 16,13. Līdz 2023. gada beigām garantiju pieprasījumi ESIF ietvaros sasniedza 309,4 miljonus EUR, no kuriem EIB grupa spēja atgūt 1,6 miljonus EUR no saņēmējiem, kas nepilda saistības.

Revīzijas tvērums un pieeja

16 Šīs revīzijas mērķis ir uzlabot ES budžeta garantiju pareizu finanšu pārvaldību, ņemot vērā secinājumus par to, kā mūsu pārbaudītā programma bija īstenota līdz 2022. gada beigām, kas ir termiņš, līdz kuram jāvienojas par finansējumu. Mūsu apsvērumus un ieteikumus var izmantot, lai uzlabotu jebkuras citas ES programmas pārvaldību, izmantojot ES budžeta garantiju, tostarp InvestEU.

17 Mūsu galvenais revīzijas jautājums bija par to, vai ESIF ir panācis to, ko tas solījis. Mēs pārbaudījām, vai:

- tika izstrādāta un piemērota pamatota pieeja, lai novērtētu piesaistītas investīcijas;
- tika pietiekami pierādīta ESIF papildvērtība;
- ESIF darbība tika pienācīgi uzraudzīta, un par to tika ziņots.

18 Tā kā mūsu iepriekšējais īpašais ziņojums par ESIF¹⁰ ietvēra padziļinātu novērtējumu par to, kā EIB īsteno investīcijas infrastruktūrā un inovācijas platformā (IIW), šajā revīzijā lielāka uzmanība tika pievērsta ESIF papildvērtībai saistībā ar to, kā EIF īsteno investīcijas mazo un vidējo uzņēmumu platformā (SMEW). Tomēr mūsu revīzija aptvēra ESIF operācijas abās investīciju atbalsta jomās laikposmā no 2015. gada līdz 2022. gada beigām, kad bija jāsasniedz ar parakstītajām operācijām saistītais ESIF piesaistīto investīciju mērķrādītājs 500 miljardu EUR apmērā. Mēs aptvērām arī attiecīgos finanšu un darbības datus par ESIF līdz 2023. gada beigām. Mūsu galvenie novērtēšanas kritēriji bija balstīti uz piemērojamajiem tiesību aktiem, ESIF nolīgumu un ESIF valdes lēmumiem.

19 Pamatojoties uz EIB grupas datu kopām, darbības ziņojumiem par ESIF un detalizētu dokumentāciju par 20 ESIF operācijām, mēs analizējām, vai paziņoto piesaistīto investīciju un reizinātāja vērtību aprēķini bija pareizi. Izlasē tika iekļautas 10 augstākās un 10 zemākās kopsummas reizinātāju vērtības dažādos IIW un SMEW produktos, kas atbilst astoņām darbībām IIW un 12 darbībām SMEW. Turklāt mēs pārbaudījām EIB grupas datu kopas par investīcijām, kas piesaistītas visās 1531 ESIF operācijās 2022. gadā, un darbības ziņojumus par minēto gadu. Mēs apspriedāmies arī ar ārēju ekspertu par ESIF reizinātāja metodiku.

¹⁰ Īpašais ziņojums Nr. 03/2019.

20 Mēs nosūtījām detalizētas revīzijas anketas 31 finanšu starpnieka (no 13 valstīm) izlasei no 728 finanšu starpniekiem, kas iesaistīti SMEW, lai novērtētu: i) ESIF produktu atbilstību tirgus vajadzībām; ii) atbilstības un investīciju kritērijus (papildvērtība un ESIF atbalstīto darbību augstāka riska profils); iii) ESIF ieguvumus galasaņēmējiem un iv) iespējamo alternatīvo finansējumu. Mūsu izlase nebija statistiski reprezentatīva, bet tā tika izvēlēta, lai sniegtu ilustratīvus piemērus par dažādām iedzīvotāju grupas īpašībām. Veicot atlasi, mēs izmantojām kritēriju kombināciju, koncentrējoties uz būtiskumu, MVU produktu daudzveidību un ģeogrāfisko izplatību. Atbildēja visas iestādes un aģentūras. Mēs iztaujājām arī 11 finanšu starpnieku pārstāvjus, lai sīkāk apspriestu viņu rakstiskos komentārus un apkopotu papildu skaidrojumus.

21 Turklāt mēs izskatījām 15 parāda darījumu un sešu pašu kapitāla darījumu izlasi, lai pārbaudītu, kā finanšu starpnieki atlasīja un pārvaldīja savas darbības, t. i., kā tie piemēroja ar EIF saskaņotos atbilstības kritērijus galasaņēmējiem. Mēs atlasījām šos darījumus, pamatojoties uz iesaistīto summu būtiskumu.

22 Mēs analizējām to datu precizitāti, kas 2022. gada beigās tika iesniegti Komisijai EIB grupas darbības ziņojumos par ESIF (tie bija tehniska rakstura un tādējādi netika publicēti). Mēs pārskatījām arī EIB grupas un Komisijas sagatavotos publicētos ziņojumus un izvērtējumus par ESIF, kā arī dokumentāciju par septiņiem EIB grupas uzraudzības apmeklējumiem sešās dalībvalstīs. Turklāt mēs pārbaudījām neatbilstmes un datu konsekveni ar ESIF saistītajās datu kopās, ko saņēmām no EIB grupas.

23 Iepriekš minētās revīzijas procedūras mēs papildinājām ar rakstiskiem paskaidrojumiem un tikšanās reizēm ar Komisiju (Budžeta ģenerāldirektorātu (BUDG ĢD) un Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorātu), EIB, EIF un ESIF programmas vērtētāju. Revīzijā mēs nenovērtējām ESIF kopējās izmaksas un ieņēmumus, piemēram, maksas, kas samaksātas fondu pārvaldniekiem, vai finanšu rezultātus, kas sasniegti ar kapitālinvestīcijām.

Apsvērumi

ESIF piesaistītās investīcijas bija pārmērīgi augstu novērtētas

24 Mēs novērtējām, vai ESIF piesaistītās investīcijas tika konsekventi aprēķinātas visiem programmas finanšu produktiem saskaņā ar ESIF reizinātāja metodiku, ESIF nolīgumu un ES [Finanšu regulu](#). Mēs novērtējām arī pašas reizinātāja metodikas piemērotību.

25 ESIF nolīgumā starp Komisiju un EIB grupu ESIF valde tika pilnvarota izstrādāt metodiku papildu investīciju piesaistīšanas novērtēšanai reālajā ekonomikā, lai sasniegtu 500 miljardu EUR mērķi. Šis Mērķis, pamatojoties uz parakstītajiem līgumiem, bija jāsasniedz līdz 2022. gada beigām (sk. [08.](#) punktu). Komisija un EIB grupa kopīgi sagatavoja metodiku, ko pēc tam pieņēma ESIF valde. “GDR 3 – ESIF piesaistītās atbilstīgās investīcijas” bija vienīgais darbības rādītājs, kura mērķa vērtība bija noteikta visam ESIF (skatīt [III pielikumu](#)).

26 [Finanšu regulas](#), kas stājās spēkā 2018. gada jūlijā, 2. panta 45. punktā “multiplikatora efekts” ir definēts kā atbalsttiesīgo galasaņēmēju ieguldījums, dalīts ar ES ieguldījuma summu. ESIF reizinātāja metodikā¹¹ sīkāk izklāstīts, ka ESIF piesaistīto investīciju aprēķinā ir jāņem vērā tikai tādas investīcijas, kas ir tiesīgas saņemt ESIF atbalstu, un tai vajadzētu būt saskaņotai visā IIW un SMEW. Metodika jāsašķir arī ar ESIF nolīgumā paredzētajiem noteikumiem.

27 Ņemot vērā mūsu novērojumus, kas izklāstīti šīs ziņojuma sadaļas nākamajos punktos, mēs lēšam, ka ESIF piesaistītās investīcijas 503 miljardu EUR apmērā, kas paziņoti 2022. gada beigās, kopumā ir pārspīlēti par 131 miljardu EUR, kā norādīts [2. tabulā](#).

¹¹ EIB ESIF reizinātāja metodika un EIF ESIF reizinātāja metodika.

2. tabula. ESIF piesaistīto investīciju pārmērīgi augsta novērtēšana un pārmērīgi zema novērtēšana 2022. gada beigās

Pārmērīgi augstas vai pārmērīgi zemas novērtēšanas iemesls	Pārmērīgi augsts novērtējums (+) vai pārmērīgi zems novērtējums (-)(miljardi EUR)
Nepilnības reizinātāja metodikas izstrādē	
ESIF atbalsts nerasniedza galasaņēmējus	+ 77,4
Citu ES instrumentu nepareiza attiecināšana uz ESIF	+ 46,1
Nepilnības reizinātāja metodikas piemērošanā	
Nav pienācīgi ņemta vērā EIB finansējuma daļēja atcelšana	+ 7,4
Projektu slēgšana līdz 2022. gada beigām nav pienācīgi ņemta vērā	- 2,2
Nav saskaņoti atskaišu iesniegšanas beigu datumi	+ 2,0
Kopā	+ 130,7

Avots: ERP.

Nepilnības reizinātāja metodikas izstrādē

Aprēķinos par piesaistītajām investīcijām tika iekļauts ESIF atbalsts, kas nerasniedza galasaņēmējus.

28 Aprēķinātā piesaistīto investīciju summa 503 miljardu EUR apmērā, par kuru tika ziņots 2022. gada beigās, tika aprēķināta, izmantojot gan finansējumu, kas bija sasniedzis galasaņēmējus, gan finansējumu, ko EIB grupa bija apņēmusies piešķirt bankām un kapitāla fondiem. Tādējādi kopējā summa, kas norādīta kā “piesaistīta”, ietvēra gan faktiskās, gan paredzamās nākotnes investīcijas, no kurām daļa vēl nebija sasniegusi reālo ekonomiku, jo tās nebija ne piešķirtas, ne arī atzītas par atbilstīgām no galasaņēmējiem. Tomēr ES budžeta dokumentos Komisija par tiem ziņoja kā par “galasaņēmēju veiktajiem ieguldījumiem”¹².

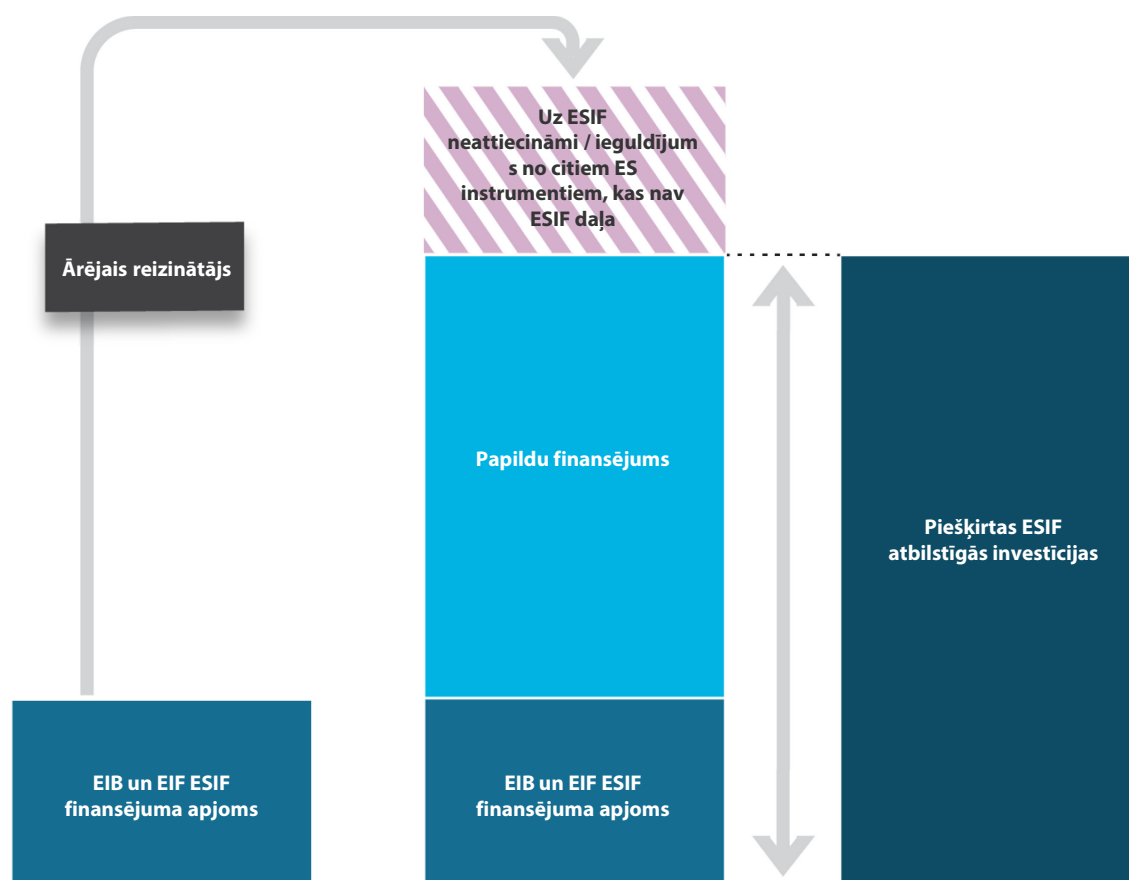
¹² 2024. gada Eiropas Savienības vispārējā budžeta projekts. Darba dokumenta XI daļa, 15. lpp.; 2025. gada Eiropas Savienības vispārējā budžeta projekts. Darba dokumenta XI daļa, 16. lpp.

29 Saskaņā ar 2022. gada ESIF darbības pārskatu finanšu starpnieki joprojām nebija izmaksājuši finansējumu 7,8 miljardu EUR apmērā MVU galasaņēmējiem, un par to tika ziņots kā par “atlikušo ieguldāmo finansējumu”. Gandrīz visa šī summa (99 %) bija saistīta ar MVU pašu kapitāla produktiem. Pamatojoties uz reizinātāja metodiku, attiecībā uz šo neizmaksāto summu 7,8 miljardu EUR apmērā EIB grupa aprēķināja un ziņoja par piesaistīto investīciju aplēsi **77,4 miljardu EUR** apmērā. Attiecīgā summa 2023. gada beigās bija 77,1 miljards EUR.

Ar citiem ES instrumentiem piesaistītās investīcijas tika nepareizi attiecinātas uz ESIF

30 Reizinātāja metodika paredzēja, ka visām IIW operācijām un operācijām SMEW “ESIF kombinācijas produktā” jebkuras summas, ko piesaistījuši citi ES finanšu instrumenti (izmantoti kopā ar ESIF), nedrīkst būt daļa no ESIF atbilstīgajām investīcijām¹³. Tas ir parādīts [5. attēlā](#), kā norādīts turpmāk.

5. attēls. ESIF atbalstītais finansējums un ESIF neatbilstīgs finansējums, ko atbalsta citi ES instrumenti

Avots: ERP, pamatojoties uz EIB ESIF reizinātāja metodiku un EIF ESIF reizinātāja metodiku.

¹³ EIB ESIF reizinātāju metodika, 5. lpp., un EIF ESIF reizinātāju metodika, 20. lpp.

31 Pretēji šai pieejai, izmantojot SMEW reizinātāja metodiku, piesaistītas investīcijas, kas palīdz sasniegt 500 miljardu EUR mērķi, varēja aprēķināt, pamatojoties uz kopējo summu, kas piešķirta katrai no šādām programmām: ES Uzņēmumu konkurētspējas un MVU programma (**COSME**), ES Pētniecības un inovācijas programma (**InnovFin**), ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma (**EaSI**) un ES Garantiju mehānisms kultūras un radošajām nozarēm (**CCS**). Tas neatbilda ESIF nolīgumam, kurā noteikts, ka ESIF atbalsts var būt tikai papildinājums katrai no šīm programmām (ievērojot konkrētus maksimālos apjomus). 2022. gada oktobra *ex post* izvērtējuma ziņojumā par ESIF¹⁴ arī minētas šīs programmas un secināts, ka ne visas investīcijas, par kurām ziņots, ka tās piesaistījis ESIF, ir pilnībā attiecināmas uz ESIF.

32 ESIF darbības ziņojumā 2022. gada beigās sniegtie skaitļi pieņēma, ka ES garantijas 5,3 miljardu EUR apmērā piesaistīja 127,7 miljardus EUR ESIF atbalstītajās investīcijās, sniedzot ieguldījumu ziņotajā kopsummā 503 miljardu EUR apmērā. Ņemot vērā to, ka SMEW garantija, kas izmantota ESIF nolīgumā noteiktajās maksimālajās robežās, bija tikai 3,4 miljardi EUR, ESIF piesaistītajām investīcijām, kas piešķirtas saskaņā ar starptautiski atzīto proporcionalitātes principu¹⁵, vajadzēja būt 81,6 miljardiem EUR. Tāpēc mēs aplēsām, ka ESIF SMEW piesaistītās investīcijas, par kurām ziņots 2022. gada beigās, bija pārvērtētas par **46,1 miljardu EUR**, kā parādīts **3. tabulā**.

¹⁴ Pētījums, kas atbalsta Eiropas Stratēģisko investīciju fonda *ex post* izvērtējumu, 2022. gada oktobris, 5. lpp.

¹⁵ ESAO (2023), *Private finance mobilised by official development finance interventions*, OECD Development Perspectives, Nr. 29, OECD Publishing, Parīze, 4. lpp., <https://doi.org/10.1787/c5fb4a6c-en>.

3. tabula. Pārmērīgi augsti novērtētas summas aprēķins 46,1 miljarda EUR apmērā

Apraksts		Summa*
1.	Ziņotās investīcijas, ko ESIF piesaistījis SMEW parāda portfeli	127,7 miljardi EUR
2.	ES garantija, par kuru ziņots, ka tā piesaista investīciju	5,3 miljardi EUR
3.	Izmantota ES garantija, piemērojot maksimālās robežvērtības	3,4 miljardi EUR
4.	Izmantotās ES garantijas proporcija attiecībā pret paziņoto garantiju (3. / 2.)	63,9 %
5.	Piesaistītas proporcionālās investīcijas (1. x 4.)	81,6 miljardi EUR
6.	Piesaistītas pārmērīgi augsti novērtētas investīcijas (1. – 5.)	46,1 miljards EUR

* Galīgās vērtības ir noapaļotas līdz vienai zīmei aiz komata, bet aprēķini tika veikti, izmantojot nenoapaļotas summas, lai nodrošinātu precizitāti.

Avots: ERP, pamatojoties uz ESIF darbības ziņojumu par 2022. gadu un ESIF nolīgumu.

Nepilnības reizinātāja metodikas piemērošanā

EIB finansējuma daļēja atcelšana vai finansējuma summas, kas apstiprinātas projekta slēgšanas brīdī, netika pienācīgi ņemtas vērā.

33 Saskaņā ar reizinātāja metodiku ESIF piesaistītās investīcijas ir jāaprēķina, kad EIB valde apstiprina finansējumu, un investīciju fondu gadījumā tie jāpārskata, kad tiek parakstīti finansēšanas līgumi. Turklāt saskaņā ar reizinātāja metodiku gadījumā, ja atļautais ESIF atbalstītais finansējums tiek daļēji atcelts, piesaistītas investīcijas ir jāpārskata, kad šāda atcelšana stājas spēkā. ESIF piesaistīto investīciju galīgā vērtība jebkurā konkrētā projektā ir jābalsta uz summām, kas aprēķinātas pabeigtā projekta pabeigšanas ziņojumā.

34 Mēs konstatējam, ka 97 IIW operācijās, kas veicināja piesaistītās investīcijas, par kurām tika ziņots 2022. gada beigās, aptuveni 3 miljardi EUR no EIB finansējuma tika atcelti pirms 2022. gada beigām. Tomēr EIB nav pārskatījusi attiecīgās piesaistīto investīciju summas atbilstoši reizinātāja metodikai. Turklāt šāda pieeja neatbilda pareizai “piesardzībai” šādos jautājumos¹⁶.

¹⁶ Finanšu pārskatu sagatavošanas konceptuālās pamatnostādnes, Starptautiskā Grāmatvedības standartu padome, 2018. gada marts, 2.16. punkts, A27. lpp.

35 Saskaņā ar šo 97 IIW operāciju statusu, ko EIB nodrošināja 2024. gada novembrī, mēs aplēsām, ka ESIF piesaistītās investīcijas ziņojumos 2022. gada beigās bija **pārmērīgi augsti novērtētas par 7,4 miljardiem EUR.**

- o Attiecībā uz 66 darījumiem, kas daļēji atcelti, EIB joprojām nebija pārskatījusi datus par piesaistīto investīciju summām. Pieņemot, ka saskaņā ar piesardzīgu pieeju investīcijas un finansējums proporcionāli samazinātos, ESIF piesaistītajām investīcijām, par kurām ziņots, vajadzētu būt par 8,2 miljardiem EUR mazākām.
- o Attiecībā uz 30 darbībām projekta pabeigšanas ziņojums bija pabeigts līdz 2024. gada novembrim. Pamatojoties uz EIB aprēķiniem, paziņotajām piesaistītajām investīcijām vajadzēja būt par aptuveni 0,9 miljardiem EUR lielākām.
- o Attiecībā uz vienu operāciju EIB apstiprināja, ka piesaistīta investīcija pēc daļējas atcelšanas nav mainījusies.

36 Mēs arī konstatējām, ka līdz 2022. gada beigām EIB savā datubāzē nebija pārskatījusi ESIF piesaistītās investīcijas 44 IIW operācijās, par kurām bija pabeigta projekta pabeigšanas ziņojuma procedūra. Piesaistīto investīciju summa, par kuru ziņots 2022. gada beigās attiecībā uz šiem darījumiem, bija **pārmērīgi zemu novērtēta par 2,2 miljardiem EUR** salīdzinājumā ar summu, ko EIB aprēķinājusi šo projektu slēgšanas brīdī (izņemot astoņus gadījumus, uz kuriem jau attiecas 35. punkta otrais ievilkums).

Darbības pārskatu iesniegšanas termiņi nebija saskaņoti visā ESIF.

37 Mēs konstatējām atšķirības SMEW un IIW pieejā attiecībā uz termiņu, ko piemēro darbības pārskatiem par ESIF. Saskaņā ar ESIF nolīgumu EIF bija jā sagatavo gada SMEW darbības pārskats no 31. decembra, izmantojot jaunākos pieejamos datus. EIF bija jā iesniedz šis ziņojums EIB līdz nākamā gada 31. martam. Mēs konstatējām, ka, neraugoties uz ESIF nolīguma prasību, EIF izmantoja 30. septembra beigu datumu MVU datiem par aizdevumu garantijām. Attiecībā uz IIW EIB pareizi piemēroja 31. decembra beigu datumu. Ziņojumos par iesniegšanas termiņu atšķirībām nebija iekļauta ne atruna, ne dokumentēts lēmums, kas pamatotu šo atšķirīgo pieeju. SMEW un IIW summas tika konsolidētas darbības pārskatā un norādītas kā situācija 31. decembrī.

38 Šādas pieejas rezultātā aplēstās investīcijas, kas piesaistītas 2022. gada beigās, tika papildus pārspīlētas par **2 miljardiem EUR**, jo EIF neņēma vērā 2022. gada ceturtajā ceturksnī slēgto 24 MVU parāda portfeļu faktiskās vērtības. Šādos gadījumos par piesaistītajām investīcijām tika ziņots, izmantojot agrākas (un augstākas) aplēses. Šo portfeļu faktiskās vērtības bija zināmas pirms 2022. gada beigām. EIF paskaidroja, ka ceturta ceturkšņa aizdevumu datu kvalitāte netika pārbaudīta līdz nākamā gada marta otrajai pusei, tāpēc tie netika izmantoti 2022. gada beigu ziņojumos. Tikai darbības pārskatā, kas izdots kopš 2023. gada jūnija, bija ietverta 2022. gada 4. ceturksnī slēgto portfeļu korekcija.

ESIF atbalsts bija būtisks, bet tā papildvērtība nebija pietiekami pierādīta

39 Šeit mēs ziņojam par to, vai ESIF papildvērtība tika pienācīgi novērtēta (sk. **06.** punktu). Šajā nolūkā mēs pārbaudījām ESIF finansējuma ietekmi uz investīciju līmeni, vai ir pietiekami mērķi vai rādītāji, kas mēra papildvērtību, un vai ir pierādījumi, kas liecina, ka publiskie līdzekļi faktiski virza papildu investīcijas. Pirms ESIF programmas uzsākšanas konstatētā investīciju nepietiekamība izraisīja nepieciešamību piesaistīt papildu investīcijas, kuras ar ESIF izveidi bija paredzēts atbalstīt. Turklāt bija paredzēts, ka šīm investīcijām ir jāizvairās no “izspiešanas” efekta, kad šāds publiskā finansējuma pieaugums izraisa privātā tirgus finansējuma samazināšanos¹⁷.

ESIF atbalstīja investīcijas gan finansiālā, gan kvalitatīvā ziņā

40 ESIF programma atbalstīja daudzu dažādu pasākumu finansēšanu, sākot no mikrofinansēšanas līdz lielām investīcijām infrastruktūrā. EIB un EIF savās tīmekļa vietnēs publicēja informāciju par dažiem projektiem, ko atbalsta ESIF¹⁸.

41 Revīzijas laikā mēs saņēmām atbildes uz mūsu revīzijas anketām no 19 finanšu starpniekiem SMEW parādu jomā. Tās nodrošināja ESIF atbalstītos parāda produktus par kopējo summu 1,9 miljardi EUR. EIF aplēsa, ka šie produkti piesaistīja kopējās investīcijas 30,6 miljardu EUR apmērā līdz 2022. gada beigām. Kopumā 53 % finanšu starpnieku norādīja, ka ESIF tiem ļāva finansēt projektus, kuri citādi nebūtu tiesīgi saņemt to finansējumu.

¹⁷ Regulas (ES) 2015/1017 5. pants.

¹⁸ EIB, ESIF un tā mantojums; EIF, ESIF visas gadījumu izpētes.

42 Mēs arī saņēmām atbildes uz mūsu revīzijas anketām no 12 finanšu starpniekiem, kuri nodrošināja SMEW pašu kapitāla produktus par kopējo ieguldīto summu 700 miljonu EUR apmērā. EIF lēsa, ka tādējādi tika piesaistīta kopējā ieguldītā summa 5 miljardu EUR apmērā. Atbildēs bija iekļauti pozitīvi ESIF papildvērtības novērtējumi. Kopumā 75 % finanšu starpnieku uzskatīja, ka ESIF ieguldījums ļāva tiem piedāvāt lielākus kapitālinvestīciju apjomus. Turklāt 92 % uzskatīja, ka EIF “katalizatora” efekts ir piesaistījis papildu kapitāla investorus.

43 Visās iepriekš minētajās atbildēs tika minēti vairāki pozitīvi aspekti, ko MVU veicināja ESIF, piemēram, lielāki ieguldījumu apjomi, “katalizatora” efekts, piesaistot papildu investorus, kā arī iespēja palielināt individuālās investīcijas, sekot līdzi investīciju saņēmēju investīciju rezultātiem un uzlabot kapitāla fondu diversifikāciju. Turklāt gandrīz vienprātīgi kapitāla finanšu starpnieki augstu novērtēja ESIF partnerību ar EIF, jo tā tiem piedāvāja uzlabotas operatīvās spējas un zināšanu nodošanu.

Galvenais ESIF papildvērtības rādītājs bija atbalstīto investīciju augsta riska profils

44 ESIF atbalstīto operāciju papildvērtības galvenie elementi (sk. [06.](#) punktu) bija šādi¹⁹:

- parasti ir augstāks riska profils nekā to investīciju portfelim, ko finansē parastās EIB darbības;
- tās novērš tirgus neveiksmes vai neapmierinošu stāvokli investīciju jomā;
- finansēšanas nolīgumos iekļaut subordināciju;
- atbalstīt pārrobežu projektus;
- atbalstīt ES mērķus dažādās nozarēs, piemēram, pētniecības un inovāciju, enerģētikas, transporta, informācijas un komunikāciju, vides, cilvēkkapitāla, kultūras un veselības aizsardzības jomā²⁰.

45 ESIF 2015. gada regulā tika uzskatīts, ka operācijas nodrošina papildvērtību, ja to kredītriska līmenis atbilst EIB “īpašajām darbībām” (sk. [1. izcēlumu](#)).

¹⁹ Regulas (ES) 2015/1017 (ES) 5. pants.

²⁰ Regulas (ES) 2015/1017 9. panta 2. punkts.

1. izcēlums

EIB “īpašās darbības” un ESIF

Saskaņā ar EIB statūtiem un iekšējām pamatnostādņēm²¹ EIB “īpašās darbības” ir definētas šādi:

- parāda finansēšanas operācijas ar D līmeņa vai zemāku riska profilu (proti, paredzamie zaudējumi pārsniedz 2 %);
- visas kapitāla un kapitāla finansēšanas operācijas (piemēram, dalība infrastruktūras fondos un citos fondos, riska kapitāla darbības, kapitāla operācijas un citas operācijas ar līdzvērtīgu riska profilu).

Visas EIF operācijas atbilstīgi SMEW uzskatīja par līdzīga riska profila operācijām kā EIB “īpašās darbības”.

46 Saskaņā ar to pašu regulu arī darījumi ar zemāku riska profilu, kas neatbilst “īpašu darbību” kritērijiem, tika uzskatīti par piemērotiem ESIF atbalstam ar nosacījumu, ka var skaidri pierādīt augstu pievienoto vērtību. Saskaņā ar darbības pārskatu par 2022. gada beigām “īpašās darbības” veidoja 91 % no ESIF parakstītajiem aizdevumu līgumiem par infrastruktūras vai inovācijas projektiem.

47 2017. gada decembra ESIF 2.0 regulā²² “īpašu darbību” kritēriju izpilde tika uzskatīta par “spēcīgu papildvērtības pazīmi”, taču ne vienīgo. Ar šo regulu tika ieviestas dažas jaunas indikatīvas investīciju iezīmes, lai tās varētu labāk risināt tirgus nepilnības vai nepietiekami optimālas investīciju situācijas. Šīs iezīmes ietvēra, piemēram, “subordināciju” (zemākas prioritātes pozīcijas uzņemšanās salīdzinājumā ar citiem ieguldītājiem, kas nozīmē, ka jāuzņemas lielāks risks nekā citiem investoriem), pārrobežu iezīmes vai pakļautību “konkrētiem riskiem”. Pēdējie minētie atsaucās uz mazāk attīstītiem reģioniem un pārejas reģioniem vai projektiem ar riskiem, kas saistīti ar inovāciju, jo īpaši nepierādītām tehnoloģijām, lai veicinātu izaugsmi, ilgtspēju vai produktivitāti. Tomēr ESIF 2.0 nav noteikti nekādi mērķi vai rādītāji, lai noteiktu to ESIF darbību īpatsvaru, kurām ir šādas “spēcīgas papildvērtības pazīmes”.

²¹ ESIF Valde, [ESIF galveno darbības rezultātu un galveno uzraudzības rādītāju metodika](#), 6. lpp.

²² [Regula \(ES\) 2017/2396](#).

48 Darbības pārskatos un EIB grupas datu kopās par ESIF nebija iekļauta informācija par ESIF parāda operāciju subordinēto stāvokli 2022. gada beigās. EIB grupa neziņoja arī par pārrobežu ESIF operāciju daļu, kas neļāva mums novērtēt šīs papildvērtības iezīmes mērogu visā ESIF portfeli.

49 Mūsu veiktā analīze par ESIF sadalījumu pa “specifiskā riska” nozarēm, kas aprakstītas ESIF regulas 5. pantā (sk. [IV pielikumu](#)), parādīja, ka lielākā daļa (34 %) investīciju bija paredzētas “pētniecībai, attīstībai un inovācijai”. Tomēr tikai 0,6 % no ESIF finansējuma tika izmantoti mazāk attīstītos vai pārejas reģionos. Saskaņā ar 2018. gada ESIF izvērtējuma ziņojumu “ESIF operācijas notiek nozarēs, kurās pastāv ievērojamas tirgus nepilnības un nepietiekamas investīcijas. Tomēr šī izvērtējuma ietvaros veiktie gadījumu pētījumi liecina, ka ne visas darbības, kas tiek veiktas nozarēs, kurās pastāv tirgus nepilnības, faktiski ir vērstas uz tirgus nepilnību novēršanu, jo daži projekti šajās nozarēs saņem finansējumu no tirgus”. Mēs arī konstatējam, ka GDR un GUR bija ierobežota vērtība ESIF papildvērtības novērtēšanā (sīkāka informācija sniegta [III pielikumā](#)).

ESIF piesaistīto investīciju papildvērtība nebija pietiekami pierādīta

50 ESIF regulas 5. pantā sniegtajā papildvērtības definīcijā tika atzīta atšķirība starp situāciju, kad investīciju vispār nebūtu bijis iespējams veikt bez ESIF vai to nebūtu bijis iespējams veikt tādā pašā apmērā. Abas situācijas tika uzskatītas par atbilstīgām ESIF atbalsta saņemšanai. [2. izcēlumā](#) ir parādīti divi hipotētiski scenāriji, kuros papildvērtības principu var uzskatīt par ievērotu, taču tas nodrošinātu atšķirīgu investīciju apjomu, ko piesaista ESIF.

2. izcēlums

ESIF pilnībā un daļēji piesaistītā papildu finansējuma piemēri

ESIF sniedz garantiju 15 000 EUR vērtam atbilstīgo investīciju projektam, kas bez ESIF nebūtu noticis vispār.

ESIF sniedz garantiju 15 000 EUR apmērā atbilstīgam investīciju projektam, kas būtu īstenots, bet mazākā apjomā (10 000 EUR), ja nebūtu ESIF.

Šie divi gadījumi rada atšķirīgus papildu finansējuma līmeņus: 15 000 EUR pirmajā gadījumā un 5000 EUR otrajā gadījumā.

51 Saskaņā ar reizinātāja metodiku nepastāv nekādas atšķirības starp investīcijām, kas pilnībā vai daļēji piesaistītas no ESIF. Abos piemēros **2. izcēlumā** saskaņā ar metodiku projekta kopējās izmaksas 15 000 EUR apmērā tiek piesaistītas, pateicoties ESIF. Komisija uzskata, ka tas ir tāpēc, ka ne ESIF regulā, ne ESIF reizinātāja metodikā “daļēji mobilizētas investīcijas” nav definētas.

52 EIB reizinātāja metodikā ir noteikts, ka mērķis ir identificēt “investīcijas, kas piesaistītas ESIF operāciju kontekstā”, bet turpina, norādot, ka “ESIF kā politikas intervences pasākumu cēlonību, lai novērstu investīciju trūkumu Eiropā, ir grūti pierādīt un to nevar pārliecinoši pierādīt”²³. Mēs uzskatām, ka šīs cēloņsakarības noteikšana starp ESIF atbalstu un piesaistītajām papildu investīcijām ir būtiska ESIF darbības rezultātu novērtēšanai. Bez šādas cēloņsakarības vai *ex post* papildvērtības analīzes ir gandrīz neiespējami novērtēt, cik lielā mērā publiskie līdzekļi patiešām veicināja papildu investīcijas.

53 Komisija izveidoja divpakāpju pieeju, lai pārbaudītu ESIF investīciju papildvērtību. Pirmkārt, ESIF Investīciju komitejai tika uzdots veikt kvalitatīvu novērtējumu par to, vai ESIF patiešām virzīja papildu investīcijas saskaņā ar IIW programmu. EIB 2021. gada **izvērtējuma ziņojumā** norādīja, ka “uzskata, ka “operācijas, kas piedāvā SMEW produktus, ko apstiprinājusi ESIF valde un rīkotājdirektors (pēc apspriešanās ar ESIF Investīciju komiteju), atbilst papildvērtības kritērijiem, jo tās nodrošina papildu finansējuma apjomu jomās, kuras tiek uzskatītas par tādām, kas cieš no tirgus nepilnībām. ESIF Investīciju komiteja neveica turpmāku individuālu novērtējumu par SMEW papildvērtību”. Otrkārt, Komisija apsvēra veikt *ex post* statistisko analīzi, lai novērtētu, vai pastāv cēloņsakarība starp ESIF atbalstīto finansējumu un piesaistītajām papildu investīcijām.

54 Abos ESIF izvērtējumos, kas publicēti 2018. gadā,²⁴ tika ieteikts precizēt papildvērtības definīciju. Tās arī uzskatīja, ka ir izmantota ierobežota izvērtēšanas metode, kuras pamatā ir pašziņošana, taču, lai novērtētu ESIF izstumšanas efektu, būtu vēlams izmantot stingrāku metodi un attiecīgus datus. Līdz 2024. gada beigām Komisija nebija veikusi šo analīzi. Turklāt ESIF izvērtējuma ziņojumos nav novērtēta programmas cēloņsakarība.

²³ EIB ESIF reizinātāja metodika, 1.-2. lpp.

²⁴ EIB, Eiropas Stratēģisko investīciju fonda izvērtējums, 2018. gada jūnijs; IKS, ESIF regulas neatkarīgais izvērtējums, galīgais ziņojums, 2018. gada jūnijs.

55 Cēloņsakarības analīze starp ESIF finansējumu un papildu investīcijām netika veikta. Komisija uzskatīja, ka nebija atbilstošu un savlaicīgu datu, lai veiktu pilnīgu hipotētisko pētījumu ESIF *ex post* izvērtējumā, jo šiem datiem būtu bijis vajadzīgs krietni ilgāks laiks pēc ESIF beigu termiņa, lai varētu veikt investīcijas un līdzekļu pārvaldītājiem atskaitīties.

ESIF uzraudzība atbilda galvenajām prasībām, bet nebija visaptveroša, un ziņošana netika rūpīgi pārbaudīta

56 Lai novērtētu ESIF uzraudzības un ziņošanas atbilstību, mēs pārbaudījām ESIF uzraudzības rādītāju atbilstību un pilnīgumu, kā arī Komisijas analīzi un informācijas publicēšanu par nepieciešamajiem līdzekļiem, kas rezervēti iespējamo garantiju pieprasījumu segšanai (uzkrājumu veidošana). Mēs pārbaudījām arī to, kā EIB grupa un Komisija uzrauga konkrētas ESIF operācijas attiecībā uz atbilstību juridiskajām un līgumiskajām prasībām. Turklāt mēs pārbaudījām datu ticamību ziņojumos par ESIF un datu kopās, kas izmantotas, lai iegūtu informāciju šiem ziņojumiem.

Komisija un EIB grupa uzraudzīja ESIF finansiālo īstenošanu saskaņā ar galvenajām prasībām.

Komisija pienācīgi uzraudzīja ESIF uzkrājumu veidošanu un ESIF finanšu plūsmas

57 Saskaņā ar [Finanšu regulas](#) 41. panta 5. punktu Komisijai ES budžeta projektam ir jāpievieno darba dokuments, kurā norādīta efektīvā uzkrājumu likme katrai budžeta garantijai. Komisija novērtēja ESIF pieejamā nodrošinājuma pietiekamību kopējā uzkrājumu fondā reizi gadā²⁵. ERP pārbauda šo ziņojumu iesniegšanu ES gada pārskatu obligātās revīzijas ietvaros²⁶.

²⁵ 2025. gada Eiropas Savienības vispārējā budžeta projekts – Darba dokumenta XI daļa, 4. un 5. lpp.

²⁶ 2022. gada pārskats, 2. nodaļa, 2.63.–2.64. punkts un 2.3. ieteikums.

58 Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts veica arī ikgadējus uzraudzības apmeklējumus EIB grupā²⁷ un ESIF atbalstīto operāciju *ex post* pārbaudes. Mūsu veiktā Komisijas iesniegto dokumentu analīze apstiprināja, ka ESIF pārskatos ienākošās un izejošās naudas plūsmas tiek regulāri uzraudzītas un konta pārskati ir saskaņoti ar ESIF finanšu pārskatiem. Šis darbs ir dokumentēts ikgadējos EIB grupas uzraudzības apmeklējumos no 2019. līdz 2023. gadam, tostarp pārbaudot ESIF ietvaros pieprasīto garantiju paraugu.

EIB grupas uzraudzības darbības atbilda ESIF nolīgumam

59 ESIF nolīguma 25. panta 1. punktā noteikts, ka EIB grupai jāveic ESIF atbalstīto operāciju *ex post* pārbaudes saskaņā ar tās politiku un procedūrām, tostarp attiecīgā gadījumā pārbaudes uz vietas. Saskaņā ar EIB grupas iekšējām procedūrām tika veiktas pārbaudes uz vietas attiecībā uz parāda un pašu kapitāla operācijām, ko ESIF atbalsta IIW ietvaros. Attiecībā uz SMEW šīs pārbaudes sistemātiski tika veiktas parādu operācijām. Tā tas nebija pašu kapitāla produktu gadījumā, kad mūsu revīzijas periodā EIF bija veicis tikai divus uzraudzības apmeklējumus, kas notika 2022. gadā.

60 Mēs analizējām divas *ex post* pārbaudes, ko EIB veica attiecībā uz IIW operācijām (vienu attiecībā uz parādu un vienu attiecībā uz pašu kapitālu), un piecas EIF *ex post* pārbaudes, kas veiktas uz vietas attiecībā uz SMEW operācijām (visas attiecībā uz parāda produktiem). Mēs izvēlējāmies konkrētus gadījumus, lai nodrošinātu operāciju un valstu dažādību. Mēs analizējām informāciju, ko EIB grupa apkopoja iepriekš minēto kontroles darbību laikā, un konstatējām, ka EIB un EIF veiktā uzraudzība atbilst to iekšējiem noteikumiem un procedūrām.

Lai gan ESIF kopumā izpildīja noteiktos mērķus, daži svarīgi programmas aspekti netika uzraudzīti

61 Mēs uzskatām, ka rādītājos ir jāiekļauj precīzs apraksts par to, ko tie mēra. Visiem rādītājiem ir jāatbilst RACER kritērijiem (būtiskiem, akceptētiem, ticamiem, viegli uzraugāmiem un stabiliem), jābūt nepārprotamiem un viegli interpretējamiem. ESIF nolīgumā ir noteikti GDR un GUR, lai novērtētu ESIF darbības rezultātus.

²⁷ Eiropas Komisija, 2022. gada darbības pārskats, 65.–66. lpp.

ESIF kopumā ievēroja ģeogrāfiskos un nozaru ierobežojumus un sasniedza klimata pasākumu mērķi

62 ESIF regulā vai ESIF nolīgumā nebija paredzēta ESIF atbalsta iepriekšēja piešķiršana atkarībā no valsts vai nozares. Tomēr ESIF uzraudzības rādītāji (GUR 1 un GUR 2) aptvēra šos aspektus (sk. [III pielikumu](#)).

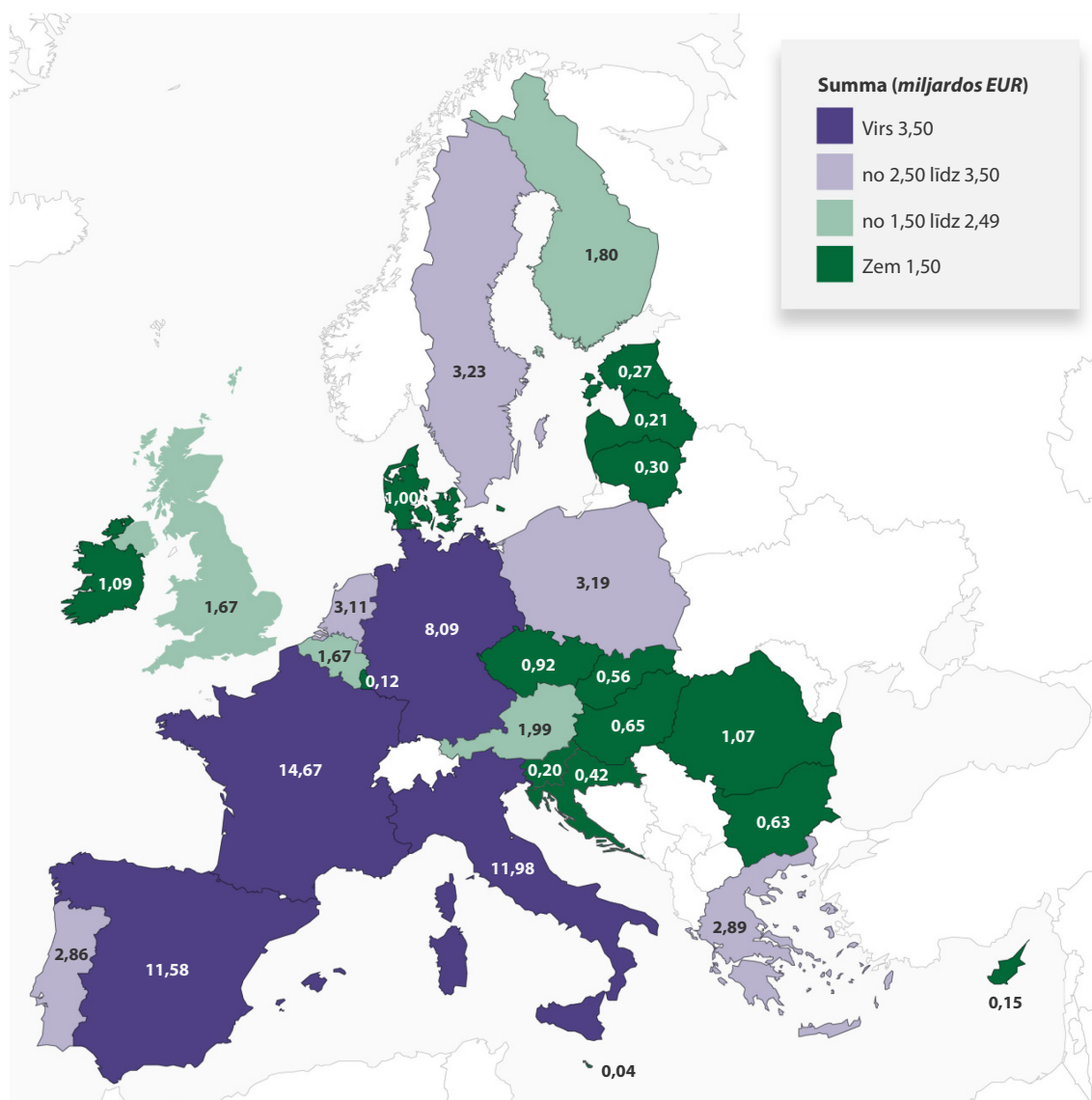
63 ESIF stratēģiskajā ievirzē, ko valde pieņēma 2019. gadā, ir noteikts indikatīvs 45 % ģeogrāfiskās koncentrācijas ierobežojums IIW attiecībā uz ESIF investīciju perioda beigām (2022. gada decembris), kas ir parakstīto operāciju daļa pēc vērtības visās trijās dalībvalstīs no kopējām parakstītajām operācijām. Attiecībā uz SMEW bija noteikta prasība, ka EIF ir jācenšas sasniegt visas ES dalībvalstis un panākt “apmierinošu ģeogrāfisko diversifikāciju” starp tām. [V pielikumā](#) ir parādīts SMEW atbalsts pa ES dalībvalstīm, par ko ziņots 2022. gada beigās.

64 ESIF finansējums sasniedza visas ES dalībvalstis. Tomēr trīs lielākās IIW saņēmējvalstis, proti, Spānija, Francija un Itālija, kopā saņēma ESIF atbalstu 30 miljardu EUR apmērā, kas 2022. gada beigās veidoja 49 % no kopējā IIW parakstīto operāciju apjoma (sk. [VI pielikumu](#)). Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju šī atbalsta koncentrācija trijās valstīs, kas par 4 procentpunktiem pārsniedz indikatīvo limitu, bija saistīta ar ESIF tirgus virzīto raksturu, jo tas darbojās bez valstu kvotām²⁸.

65 [6. attēlā](#) parādīts ESIF atbalsts (IIW un SMEW kopsumma) pa ES dalībvalstīm, kā ziņots 2022. gada beigās.

²⁸ Komisija un EIB, [Reakcija uz Revīzijas palātas 5. revīzijas ieteikumu: Improving the geographical spread of ESIF supported investment](#), 2019. gads.

6. attēls. ESIF kopējās parakstītās summas pa ES dalībvalstīm 2022. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz datiem, kas iekļauti darbības pārskatā par ESIF par 2022. gada beigām.

66 Attiecībā uz sektoru pārklājumu valde noteica indikatīvu koncentrācijas ierobežojumu 30 % apmērā IIW ieguldījumu perioda beigās²⁹. Šis ierobežojums attiecās uz parakstītiem aizdevumiem un ieguldījumu summām jebkurā no nozarēm, kas definētas [ESIF regulas](#) 9. panta 2. punktā. SMEW nebija mērķu vai ierobežojumu attiecībā uz nozaru pārklājumu, pat indikatīvo.

²⁹ ESIF stratēģiskā orientācija – 2019. gada janvāra pārskats, 13.–15. lpp.

67 Saskaņā ar darbības pārskatā sniegto informāciju par 2022. gada beigām (sk. [IV pielikumu](#)) augstākā nozares koncentrācija (23 %) IIW nodaļā bija ESIF atbalsts enerģētikas nozares attīstībai. SMEW vislielākā nozaru koncentrācija (63 %) bija investīcijas pētniecībā un inovācijā. EIF neziņoja par SMEW investīcijām piecās no deviņām mērķnozarēm, t. i., enerģētikas, transporta, vides, mazāk attīstīto reģionu un bioekonomikas nozarēm.

68 Uzraudzības rādītājam GUR 7, lai izsekotu ESIF ieguldījumam klimata pasākumos, bija mērķis 40 % attiecībā uz IIW (sk. [III pielikumu](#)). Tomēr saskaņā ar ESIF regulu informācija par klimata izsekošanu neattiecas uz investīcijām, kas saistītas ar SMEW³⁰. 2022. gada beigās tie veidoja 31 % no ESIF portfeļa. Tajā brīdī kopējais parakstīto līgumu apjoms par ESIF finansējumu klimata pasākumu atbalstam saskaņā ar IIW bija 20,8 miljardi EUR. ESIF finansējuma daļa IIW atbalsta projektu komponentu ietvaros, kas veicināja pasākumus klimata jomā, bija 43 % no kopējās parakstītās IIW ESIF finansējuma summas, neskaitot IIW ESIF finansējumu MVU un maziem uzņēmumiem ar vidēju kapitālu.

ESIF ieguldījumam nodarbinātībā un ilgtspējīgā izaugsmē trūka mērķvērtību

69 ESIF regulā³¹ noteikts, ka ESIF atbalstītajiem projektiem jācenšas radīt nodarbinātību un ilgtspējīgu izaugsmi. EIB grupa izmantoja ekonometrisko modeli [RHOMOLO-EIB](#), lai reizi gadā novērtētu ESIF radītās darba vietas un izaugsmi. Saskaņā ar EIB datiem šie “aprēķini liecina, ka līdz 2022. gadam investīcijas ESIF ietvaros palielinās IKP par 1,9 % un radīs 1,8 miljonus jaunu darbavietu salīdzinājumā ar bāzes scenāriju”³².

70 Turklāt EIB grupa ik pēc sešiem mēnešiem ziņoja Komisijai par uzraudzības rādītāju GUR 4 par “ietekmi uz nodarbinātību”. Tā kā šim rādītājam nebija noteikta mērķa vērtība, nebija pamata novērtēt, cik lielā mērā paziņotās darbavietas atbilda ESIF gaidām (sk. [III pielikumu](#)).

³⁰ Īpašais ziņojums 22/2021, 64. punkts.

³¹ Regulas (ES) 2015/1017 5. panta 1. punkts.

³² EIB, ESIF un tā mantojums.

71 ESIF programmas tiesiskajā regulējumā nebija paredzēti nekādi noteikumi, lai novērtētu ESIF rezultātā radītās izaugsmes ilgtspēju. Turklāt EIB grupas ziņojumā nebija sniegta nekāda informācija šajā sakarā. Programmas darbības izdevumu pārskatā par 2023. gadu³³ ir aprakstīts, kā ESIF ir veicinājis desmit ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. Tomēr dokumentos par ES 2024. un 2025. gada budžetu un Komisijas ziņojumos par ESIF nav iekļauta nekāda informācija par ESIF ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

Par valstīm, kas nav ES dalībvalstis, sniegto ESIF atbalstu trūka detalizētas ziņošanas.

72 2022. gada beigās EIB grupa ziņoja, ka 75 % no parakstītajiem MVU pašu kapitāla ieguldījumiem bija “vairāku valstu” kategorijā. Lai gan mēs atzīstam, ka šī kategorija var būt noderīga fondu pārvaldniekiem, lai izmantotu investīciju iespējas vairākās valstīs, tā nesniedz detalizētu informāciju par ESIF atbalstīto investīciju ģeogrāfisko sadalījumu, piemēram, par iesaistīto trešo valstu daļu.

73 Saskaņā ar ESIF regulu³⁴ ES garantija varētu attiekties uz darbībām, kurās iesaistītas “vienības, kas atrodas vai ir reģistrētas vienā vai vairākās dalībvalstīs, un kuras attiecas uz vienu vai vairākām trešajām valstīm”, piemēram, saskaņā ar [ES stratēģisko partnerību](#). ESIF nolīgums neļāva, lai investīcijas valstīs, kas nav ES dalībvalstis, veidotu vairāk nekā 50 % no katra MVU pašu kapitāla produkta. Līdz 2022. gada beigām 16 % (2,5 miljardi EUR) no 15,7 miljardiem EUR no MVU pašu kapitāla investīcijām galasaņēmējiem bija nonākuši valstīs ārpus ES (sk. [VII pielikumu](#)).

74 Kapitālinvestīcijas, kas veiktas ar ESIF atbalstu trešās valstīs, netika iekļautas ESIF piesaistīto investīciju aprēķinā. Turklāt ES garantijas izmantošana galasaņēmējiem, kas nav ES dalībvalstis, atbilda ESIF regulai. Tomēr mēs uzskatām, ka informācijas izpaušana ES budžeta lēmēj institūcijai par šo ESIF atbalstīto investīciju kategoriju nebija pietiekami detalizēta. ESIF ziņojumi un izvērtējumi nesniedza nekādu informāciju par šo pašu kapitālinvestīciju apjomu vai to ieguldījumu finansējuma trūkuma novēršanā ES.

³³ 2023. gada Eiropas Savienības vispārējā budžeta projekts – Darba dokumenta I daļa, 110.–112. lpp.

³⁴ Regula (ES) 2015/1017 8. panta b) punkts.

Netika noteikti īpaši rādītāji attiecībā uz ieguvumu pārskaitīšanu no ESIF galasaņēmējiem

75 ESIF regulas priekšlikumā Komisija norādīja, ka “MVU būs galvenais atbalsta saņēmējs”³⁵. ESIF galasaņēmējiem bija jāgūst labums no šīs programmas vairākos veidos, tostarp:

- saņemt papildu finansējumu, kas nebija pieejams bez ESIF;
- nepieciešamība sniegt mazāku nodrošinājumu;
- finansējuma ilguma labāka pielāgošana viņu vajadzībām; un
- zemākas finansēšanas izmaksas (procentu likmes un/vai komisijas maksas).

76 Ieguvumu nodošana galasaņēmējiem tika novērtēta GUR 1 ietvaros kā ESIF ieguldījuma “pievienotā vērtība” jebkurai darbībai. Ne ESIF regulā, ne ESIF nolīgumā nebija noteikts, ka EIB grupai jāziņo par ieguvumiem, kas pārskaitīti galasaņēmējiem. Tā rezultātā EIB grupa un Komisija nevāca nekādus datus vai statistiku par ESIF parāda produktiem par samazināto procentu likmi vai kādu no citiem iepriekš minētajiem ieguvumiem. Pabalstu nodošana nebija pakļauta īpašam novērtējumam vai nekādam izvērtējumam. Tāpēc mēs nevarējām pārbaudīt, cik lielā mērā ieguvumi no ESIF tika sadalīti starp finanšu starpniekiem un galasaņēmējiem.

77 Atbildēs uz mūsu revīzijas anketas jautājumiem lielākā daļa (95 %) SMEW finanšu starpnieku norādīja, ka ESIF ir jāvis tiem piedāvāt klientiem labākus nosacījumus salīdzinājumā ar finansējumu, kas pieejams bez ESIF atbalsta. Divi finanšu starpnieki mums sniedza datus, kas parāda, kā viņi ir piemērojuši nosacījumus ESIF garantēto aizdevumu galasaņēmējiem salīdzinājumā ar nosacījumiem, kurus viņi bija piemērojuši saviem parastajiem aizdevumu portfeliem. Viens no šiem piemēriem ir sniegts *VIII pielikumā*.

³⁵ Priekšlikums ESIF regulai, COM(2015) 10, paskaidrojuma raksts, 2. lpp.

**Sarežģītie dati un ziņojumi par ESIF netika pietiekami rūpīgi pārbaudīti.
ar ESIF saistītie dati tika glabāti sadrumstalotās un nepilnīgās datu kopās.**

78 Saskaņā ar ESIF nolīguma 24. panta 1. punktu “EIB savā datubāzē glabā atsevišķus ierakstus par ESIF garantētajām operācijām saskaņā ar savu politiku un procedūrām, kas tās skaidri un pārredzami identificē”. EIB mūs informēja, ka ar ESIF saistītie dati netiek glabāti atsevišķi, bet ir neatņemama daļa no dokumentiem par visām EIB operācijām, kas tiek glabāti vairākās elektroniskās sistēmās ar īpašu apzīmējumu, lai tos identificētu. Pēc tam, kad mēs pieprasījām dokumentu, kas satur informāciju (metadatus) par visiem datu laukiem, kas saistīti ar ESIF, EIB mūs informēja, ka šāda dokumenta nav.

79 Pēc tam, kad EIB bija identificējusi aptuveni 500 ESIF ierakstu nosaukumus, mēs atlasījām 187 no tiem attiecībā uz operācijām un to galasaņēmējiem. Lielākā daļa sniegto datu bija nepilnīgi attiecībā uz IIW galasaņēmēju identifikāciju. Trūka tūkstošiem vērtību, no kurām vairākas bija ļoti būtiskas, tostarp galasaņēmēju nosaukumi, adreses, darbinieku skaits vai ESIF atbalsta summas.

Komisija nav pietiekami rūpīgi pārbaudījusi ESIF darbības pārskatus.

80 ESIF regulā³⁶ noteikts, ka EIB grupai regulāri jāiesniedz Komisijai ziņojumi par visām ESIF operācijām (tostarp operācijām, uz kurām attiecas EIB pašu resursi; sk. [3. izcēlumu](#)), ne tikai tām, uz kurām attiecas ES garantija. SMEW darbības pārskatos bija iekļauta informācija par operācijām ar EIB riska kapitāla resursiem tikai kopsavilkuma līmenī, un atsevišķu darījumu sadalījums netika sniegts atšķirībā no ESIF operācijām, uz kurām attiecas ES garantija. Praksē šāds ziņošanas veids par EIB riska kapitāla resursiem nozīmēja, ka nebija iespējams pārbaudīt, vai GDR un GUR ir pareizi aprēķināti visai ESIF programmai.

³⁶ Regulas (ES) 2015/1017 16. pants.

3. izcēlums

EIB riska kapitāla resursi

Riska kapitāla resursu instruments, saskaņā ar kuru EIB līdzekļi tiek darīti pieejami EIF, ir lielākais no EIF pašu kapitāla instrumentiem.

EIB ieguldījums 7,5 miljardu EUR apmērā ESIF tika novirzīts caur IIW ar līdzfinansējumu 3,5 miljardu EUR apmērā un caur SMEW ar līdzfinansējumu 4 miljardu EUR apmērā riska kapitāla resursu pašu kapitāla ieguldījumu veidā. Šīs summas tika finansētas no EIB pašu resursiem, un tās neguva labumu no ES budžeta garantijas.

Riska kapitāla resursu SMEW operācijas 4 miljardu EUR apmērā tika uzskatītas par daļu no ESIF operācijām un veicināja 500 miljardu EUR piesaistīto investīciju mērķa sasniegšanu.

81 Mēs analizējām divus ECFIN ĢD aizpildītos kontrolsarakstus, kas attiecas uz pārbaudēm, kuras veiktas attiecībā uz informāciju, kas iekļauta 2022. gada ESIF darbības pārskatā. Tās attiecās uz ESIF GDR un GUR, kā arī uz paziņotajiem IIW statistikas datiem. Nevienā kontrolsarakstā nav aprakstītas nedz ECFIN ĢD veiktās kontroles, ne to rezultāti.

82 Pēc tam, kad mēs detalizēti analizējām SMEW darbības pārskatu par 2022. gada beigām, mēs konstatējām neatbilstības 20 no 146 tabulām. Nepareizas summas tika norādītas 11 tabulās, bet pārējās deviņās tabulās tika konstatēts, ka datu vai nu trūkst (tukšas ailes), vai arī tie ir atzīmēti kā nepieejami. Neatkarīgi no to individuālās ietekmes šīs neatbilstības apdraud ziņošanas ticamību un liek apšaubīt pamatā esošo datu kvalitāti.

Paziņojumi par ESIF ietekmi uz budžetu nebija balstīti uz tā ietekmi visā darbības laikā

83 Ārējā pētījumā, kas atbalsta ESIF *ex post* izvērtējumu no 2022. gada oktobra, un saistītajā Komisijas dienestu darba dokumentā ziņots, ka “paredzams, ka ESIF ietekme būs vismaz neitrāla attiecībā uz budžetu. Paredzams, ka beigās varētu būt pat pozitīvs pārpalikums, jo i) radušies zaudējumi ir mazāki, nekā gaidīts, un ii) atlīdzība par ES garantijas risku ir radījusi ieņēmumus.”

84 Revīzijas laikā Komisija mūs informēja, ka pētījuma paziņojums par ESIF budžeta ziņā neitrālu raksturu bija balstīts tikai uz ESIF garantijas pieprasījumu faktisko līmeni un ieņēmumiem līdz 2021. gada beigām, bet nav aplēsta ESIF ietekme uz budžetu visā tā darbības laikā. Pētījuma autori apstiprināja, ka nav pamatanalīzes, kas pamatotu paziņojumu par ESIF budžeta neitrālo ietekmi.

Secinājumi un ieteikumi

85 Kopumā mēs secinām, ka Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (ESIF) ir palīdzējis būtiski novērst ieguldījumu trūkumu. Tomēr programmas mērķis netika pilnībā sasniegts – līdz 2022. gada beigām piesaistīt 500 miljardu EUR papildu investīcijas.

86 Mēs lēšam, ka šim mērķim paziņotie 503 miljardi EUR bija pārvērtēti par 131 miljardu EUR. Šis pārmērīgi augsts novērtējums izrietēja no trūkumiem, kurus konstatējām reizinātāja metodoloģijas izstrādē un piemērošanā. Daļa no multiplikatora efekta bija balstīta uz finansējumu, kas nebija izmaksāts galasaņēmējiem, ar citiem ES instrumentiem piesaistītās investīcijas tika nepareizi attiecinātas uz ESIF, atceltās investīcijas netika atskaitītas no kopējām piesaistītajām investīcijām, un ziņošanas termiņi nebija saskaņoti ([24-38.](#) punkts).

1. ieteikums. Uzlabot pārredzamību ziņojumos par ESIF

Lai uzlabotu pārredzamību ziņojumos par ESIF, Komisijai jāizmanto jau pieejamā informācija un jāatklāj ieinteresētajām personām informācija par finansējuma apjomu, kas ir parakstīts, bet vēl nav sasniedzis galasaņēmējus.

Ieteikuma īstenošanas termiņš: 2025. gads

2. ieteikums. Uzlabot metodiku, lai novērtētu ES garantiju piesaistīto investīciju apjomu.

Attiecībā uz InvestEU (attiecībā uz b) un c) daļu) un, neskarot likumdevēju lēmumu, attiecībā uz turpmākajām ES programmām, kas izmanto ES budžeta garantijas, Komisijai:

- a) jāziņo par piesaistītajām investīcijām, pamatojoties uz ES atbalstīto finansējumu, kas parakstīts un izmaksāts galasaņēmējiem;
- b) nedrīkst piešķirt šādai programmai jebkādas investīcijas, ko piesaistījis cits ES instruments, kas nav daļa no paziņotās programmas, pat ja tie abi ir apvienoti finanšu produktā;
- c) jānosaka metode, kā aplēst paredzamo mobilizēto ieguldījumu, ja finansēšanas vai investīciju operācija tiek daļēji atcelta.

Ieteikuma īstenošanas termiņš: b) un c) InvestEU: 2026. gads; turpmākās ES programmas: tiklīdz tās ir izveidotas un šis ieteikums kļūst piemērojams

87 Saskaņā ar finanšu starpnieku sniegto informāciju ESIF atbalsts ļāva palielināt investīciju apjomus, piesaistīja papildu investorus un uzlaboja pašu kapitāla fondu diversifikāciju. Finanšu starpnieki, kas sadarbojas ar Eiropas Investīciju fondu saistībā ar ESIF atbalstītiem kapitāla projektiem, ļoti augstu novērtēja šo partnerību, jo tā tiem piedāvāja uzlabotas operatīvās spējas un zināšanu nodošanu (39-43. punkts).

88 ESIF piesaistīto investīciju papildvērtība nebija pietiekami pierādīta. Tas galvenokārt bija pamatots ar ESIF atbalstu Eiropas Investīciju bankas “īpašajām darbībām”. Tiem ir augstāks riska profils nekā investīciju portfelim, ko finansē tā parastā darbība. Mēs arī neatradām mērķus vai rādītājus, kas mērītu citas papildvērtības iezīmes. Turklāt attiecīgo datu trūkuma dēļ Komisija nav novērtējusi *ex post*, vai publiskie līdzekļi patiešām veicināja papildu investīcijas vai tikai atbalstīja investīcijas, kas būtu veiktas jebkurā gadījumā. Konkrētāk, Komisija nevērtēja cēloņsakarību starp ESIF un investīcijām, kas piesaistītas, lai novērstu investīciju nepietiekamību. Turklāt tā nepārbaudīja ESIF izraisīto izstumšanas efektu, kā ieteikts programmas izvērtējumos (44-55. punkts).

3. ieteikums. Izstrādāt metodoloģiju *ex post* papildvērtības analīzei.

Neskarot likumdevēju lēmumus, attiecībā uz turpmākajām ES programmām, kurās izmanto ES budžeta garantijas, Komisijai ir jāizstrādā metodika piesaistīto investīciju papildvērtības *ex post* novērtējumam, lai novērstu investīciju nepietiekamību.

Mērķa īstenošanas datums: tiklīdz programma ir izveidota un šis ieteikums kļūst piemērojams

89 Mēs konstatējam, ka ESIF uzraudzība atbilda galvenajām prasībām. Komisija uzraudzīja ESIF uzkrājumu veidošanu un finanšu plūsmas un par tām pienācīgi ziņoja publiski pieejamos budžeta dokumentos. Komisija arī pienācīgi uzraudzīja ESIF pārskatus un finanšu ziņojumus. EIB grupas uzraudzības darbības bija saskaņā ar ESIF nolīgumu, tāpēc tās bija jāveic saskaņā ar Eiropas Investīciju bankas un Eiropas Investīciju fonda politiku un procedūrām (56-60. punkts).

90 ESIF kopumā ievēroja indikatīvos ierobežojumus attiecībā uz ģeogrāfisko un nozaru koncentrāciju un sasniedza klimata pasākumu mērķi. Tomēr ESIF ieguldījumam nodarbinātībā trūka mērķvērtību, un ilgtspējīga izaugsme netika uzraudzīta. Tiesiskajā regulējumā nebija paredzēti nekādi noteikumi par to, kā novērtēt ilgtspēju, un ziņošana šajā sakarā bija ļoti ierobežota (61-71. punkts).

91 EIB grupa ziņoja, ka 75 % no parakstītajiem kapitālinvestīcijām ESIF atbalsta MVU jomā ir iekļauti kategorijā “vairākas valstis”, kas samazināja pārredzamību. Līdz 2022. gada beigām ESIF galasaņēmēji valstīs, kas nav ES dalībvalstis, bija saņēmuši 2,5 miljardus EUR ESIF atbalstīta kapitāla finansējuma MVU. ES garantijas izmantošana galasaņēmējiem, kuri nav ES dalībvalstis, bija atbilstoša ESIF regulai un ESIF nolīgumam. Tomēr publicētajos ziņojumos un izvērtējumos par ESIF netika sniegta nekāda informācija par šo kapitālinvestīciju apmēru vai to pamatojumu (72-74. punkts).

4. ieteikums. Uzlabot ziņošanu par kapitālinvestīcijām ārpus ES.

Attiecībā uz ESIF, InvestEU un, neskarot likumdevēju lēmumus par turpmākajām ES programmām, kas garantē kapitālinvestīcijas, Komisijai un īstenošanas partneriem budžeta lēmēj institūcijai ir jāsniedz attiecīga informācija par valstu sarakstu un atbalsta apjomu, kas sniegts galasaņēmējiem, kuri atrodas ārpus ES.

Ieteikuma īstenošanas termiņš: InvestEU: 2025. gads; turpmākās ES programmas: tiklīdz tās ir izveidotas un šis ieteikums kļūst piemērojams

92 Ne ESIF regulā, ne ESIF nolīgumā nebija noteikts, ka EIB grupai jāziņo par galasaņēmējiem pārskaitīto ESIF ieguvumiem. Līdz ar to EIB grupa un Komisija nav apkopojusi datus vai statistiku par samazinātām procentu likmēm vai citiem ieguvumiem no ESIF atbalsta. Pabalstu nodošana nebija pakļauta īpašam novērtējumam vai nekādam izvērtējumam. Tāpēc mēs nevarējām pārbaudīt, cik lielā mērā ieguvumi no ESIF tika sadalīti starp finanšu starpniekiem un galasaņēmējiem (75-77. punkts).

5. ieteikums. Ziņot par ieguvumu pārvešanu no ES budžeta garantijām

Neskarot likumdevēju lēmumus, attiecībā uz turpmākām ES programmām, kurās izmanto ES budžeta garantijas, Komisijai jānodrošina skaitļos izsakāmu datu vākšana, pamatojoties uz reprezentatīvu izlasi, kas ļautu novērtēt to ieguvumu mērogu un veidu, kurus starpnieki pārskaitījuši ES budžeta garantiju galasaņēmējiem saskaņā ar parāda produktiem.

Ieteikuma īstenošanas termiņš: starpposma novērtējuma laikā

93 Mēs konstatējām, ka ar ESIF saistītos datus EIB glabāja sadrumstalotās datu kopās bez metadatu dokumenta. Lielākā daļa mums sniegto datu bija nepilnīgi vai neskaidri attiecībā uz saņēmēju galīgajiem nosaukumiem, adresēm, darbinieku skaitu vai ESIF atbalsta summām. Komisijas veiktā ESIF darbības pārskatu pārbaude attiecās tikai uz “infrastruktūras un inovāciju klasi”. Mēs uzskatām, ka Komisija pietiekami rūpīgi nepārbaudīja šos ziņojumus, jo vairākās tabulās mēs konstatējām neatbilstības, nepareizas summas un trūkstošus datus, ko Komisija nekonstatēja. Turklāt ziņošana par EIB riska kapitāla resursiem tika veikta apkopotā līmenī, tāpēc mēs nevarējām pārbaudīt, vai galvenie darbības rādītāji un galvenie uzraudzības rādītāji visai ESIF programmai ir pienācīgi aprēķināti. Turklāt nebija pietiekamu pierādījumu, kas pamatotu apgalvojumus par to, ka ESIF paredzama neitrāla ietekme uz budžetu vai pozitīvs pārpalikums (**78-84.** punkts).

6. ieteikums. Uzlabot pārskatu par ESIF pārbaudi

Komisijai ir jāuzlabo esošās pārbaudes procedūras attiecībā uz ESIF ziņošanu, lai uzlabotu ieinteresētajām personām iesniegto datu konsekvenci, precizitāti un pilnīgumu.

Ieteikuma īstenošanas termiņš: 2025.

Šo ziņojumu 2025. gada 11. februāra sēdē Luksemburgā pieņēma V apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Jan Gregor*.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekssēdētājs

Pielikumi

I pielikums. – ESIF produkti, uz kuriem attiecas ES garantija

Produkta nosaukums	Apraksts	Iekļaušanas datums ESIF nolīgumā	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar darījuma partneri	Riska dalīšanas struktūra
Darījumu partneris	Eiropas Investīciju banka (EIB)			
IIW parāda portfelis – standarta, apvienojumā ar InvestEU D1 portfeli	Produkti un darījumu partneri ietver tiešos aizdevumus valsts sektoram, tiešos aizdevumus uzņēmumiem un projektu finansēšanai, starpniekaizdevumus, kredīta uzlabošanu projektu finansēšanai, riska dalīšanu (daļēja deleģēšana / atsaistīšana), hibrīda parādsaistības regulētajiem elektroapgādes pakalpojumu sniedzējiem. ES sedz 100 % “pirmās kārtas zaudējumu daļas” (FLP), savukārt EIB saglabā atlikušo riska daļu (RRT).	2015. gada jūlijs	13,24 miljardi EUR	FLP – 100 % (ES garantija)
IIW parāda portfelis – hibrīda, apvienots ar InvestEU D2 portfeli	Produkti un darījumu partneri ietver riska dalīšanu (pilnīga deleģēšana), parāda fondus un strukturētus produktus (ar aktīviem nodrošināti vērtspapīri / aizdevumu aizstājēji / kredīta uzlabojumi). ES sedz 100 % no FLP, savukārt EIB patur RRT.	2016. gada jūlijs	2 miljardi EUR	FLP – 100 % (ES garantija)

Produkta nosaukums	Apraksts	Iekļaušanas datums ESIF nolīgumā	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar darījuma partneri	Riska dalīšanas struktūra
IIW kapitāla vērtspapīru portfelis – standarta	Produkti un partneri ietver infrastruktūras un klimata kapitāla fondus, tiešo kapitālu, līdzieguldījumus ar pašu kapitāla fondiem, parāda fondus, piesaistītos fondus un/vai investīciju platformas, ko nesponsorē valsts attīstību veicinošas bankas (VAVB). ES un EIB (katra 50 %) sedz <i>pari passu</i> (katram eiro, par kuru uzņemtas saistības, investoriem ir vienāds risks) kapitāla tipa operācijas, kas iekļautas IIW kapitāla standarta portfelī.	2015. gada jūlijs	3,5 miljardi EUR	<i>Pari passu</i> – 50 % (ES garantija) un 50 % (EIB)
IIW kapitāla vērtspapīru portfelis – VAVB	Produkti un partneri ietver piesaistītos fondus un/vai investīciju platformas, ko sponsorē VAVB, pašu kapitāla riska dalīšanu ar VAVB iesaistīšanos. ES aptver 95 % no FLP, savukārt EIB saglabā 5 % no FLP un RRT.	2018. gada jūlijs	510 miljoni EUR	FLP – 95 % (ES garantija) un 5 % (EIB)

Produkta nosaukums	Produkta mērķis	Apraksts	ESIF atbalsta sākuma datums	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar partneri (pēc ESIF nolīguma 6. grozījuma)	Galasaņēmēji
Darījumu partneris	Eiropas Investīciju fonds (EIF)				
InnovFin – pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” uzlabošana	Parāda produkts Papildināt InnovFin MVU garantiju mehānismu, lai atbalstītu pētniecības un inovācijas projektus.	“Otrās kārtas zaudējumu daļa” (SLP) no neierobežota garantiju portfeļa, kas atbalsta finanšu starpnieku aizdevumus MVU un maziem uzņēmumiem ar vidēju kapitālu. ES nodrošina FLP saskaņā ar InnovFin MVU garantiju mehānismu un kopā ar ESIF kā SSP nodrošina zemāku riska daļu 20 % apmērā. EIF uzņemas 80 % no augstākās prioritātes riska daļas.	2016. gada jūlijs	1,4 miljardi EUR.	Pētniecībā balstīti uzņēmumi, inovatīvi MVU un uzņēmumi ar vidēju kapitālu (uzņēmumi ar 500 līdz 3000 darbiniekiem), kas reģistrēti un darbojas ES un pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” asociētajās valstīs.
COSME aizdevumu garantiju mehānisma uzlabošana	Parāda produkts Papildināt COSME aizdevumu garantiju mehānismu, palielinot tā lielumu, lai atvieglotu MVU piekļuvi finansējumam.	ESIF produkts garantē riska MVU finanšu starpnieku izsniegto aizdevumu portfeļu SLP. ES COSME finanšu instruments nodrošina FLP.	2016. gada jūlijs	1,484 miljardi EUR	MVU, kas reģistrēti un darbojas ES.

Produkta nosaukums	Produkta mērķis	Apraksts	ESIF atbalsta sākuma datums	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar partneri (pēc ESIF nolīguma 6. grozījuma)	Galasaņēmēji
EaSI aizdevumu garantiju mehānisma uzlabošana	Parāda produkts Lai papildinātu EaSI aizdevumu garantiju mehānismu.	ESIF produkts garantē sociālo un mikrofinansēšanas nozares finanšu starpnieku izsniegto aizdevumu portfeli SLP. Garantijas FLP nodrošina EaSI aizdevumu garantiju mehānisms.	2016. gada jūlijs	300 miljoni EUR	Sociālie uzņēmumi un neaizsargātās grupas, lai tie varētu izveidot savus (mikro)uzņēmumus.
CCS aizdevumu garantiju mehānisma uzlabošana	Parāda produkts Papildināt CCS aizdevumu garantiju mehānismu, palielinot tā vispārējo lielumu, lai palīdzētu uzņēmumiem kultūras un radošajās nozarēs.	ESIF produkts garantē kultūras un radošajā nozarē strādājošo finanšu starpnieku izsniegto aizdevumu portfeli SLP. Garantiju FLP nodrošina CCS aizdevumu garantiju mehānisms.	2017. gada novembris	130 miljoni EUR	Mikrouzņēmumi un MVU kultūras un radošajās nozarēs, kuriem ir grūti piekļūt finansējumam.

Produkta nosaukums	Produkta mērķis	Apraksts	ESIF atbalsta sākuma datums	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar partneri (pēc ESIF nolīguma 6. grozījuma)	Galasaņēmēji
ESIF apvienošanas produkts	Parāda produkts Ierobežota un neierobežota portfeļa garantija, kas paplašina un atvieglo piekļuvi finansējumam lauksaimniecības nozarē. Produkts apvieno ESIF resursus ar dalībvalstu resursiem no struktūrfondiem vai investīciju fondiem un valsts vai reģionālajiem resursiem.	Resursus, kas nav ESIF, izmanto FLP, un ESIF izmanto SSP.	2018. gada decembris	86 miljoni EUR	Jaunie lauksaimnieki, augšupējās ražošanas darbības un pāreja uz bioloģisko lauksaimniecību.

Produkta nosaukums	Produkta mērķis	Apraksts	ESIF atbalsta sākuma datums	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar partneri (pēc ESIF nolīguma 6. grozījuma)	Galasaņēmēji
Prasmju un izglītības garantija	Parāda produkts Garantija vai pretgarantija, kas piešķirta privātiem vai publiskiem finanšu starpniekiem, lai nodrošinātu finansējumu zināšanu ekonomikai, izglītībai, apmācībai un prasmju pārveidošanai.	ESIF nodrošina FLP un ir vienīgais riska devējs.	2020. gada marts	50 miljoni EUR	Privātpersonas (studenti un izglītojamie), kas vēlas turpināt mācīties un pilnveidot savas prasmes; Eiropas uzņēmumi, kas veicina un sekmē šādu prasmju apguvi; un Eiropas organizācijas, kas aktīvi darbojas prasmju, apmācības un izglītības jomā vai izstrādā projektus izglītības jomā.
Privātā kredīta (PK) produkts, kas pielāgots MVU	Pašu kapitāla produkts Palielināt Eiropas MVU un maziem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem pieejamā alternatīvā aizņēmuma finansējuma apjomu un daudzveidību.	Šis PK produkts ir pašu kapitāla investīcija parāda fondos. ESIF aptver FLP (30 %) un EIF – SLP (70 %) no investīcijām.	2018. gada decembris	250 miljoni EUR	Eiropas MVU un nelieli uzņēmumi ar vidēji lielu kapitālu.

Produkta nosaukums	Produkta mērķis	Apraksts	ESIF atbalsta sākuma datums	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar partneri (pēc ESIF nolīguma 6. grozījuma)	Galasaņēmēji
Eiropas riska kapitāla palielināšanas pasākums – ESCALAR	Pašu kapitāla produkts Uzlabot finansējuma pieejamību Eiropas mēroga uzņēmumiem. Tas ir elastīgs kapitāla instruments, lai palielinātu aktīvu klases pievilcību un veicinātu privātās naudas plūsmas uz aktīvu klasi.	To finansē ESIF, kas investē citos kapitāla fondos vai kopā ar tiem akciju kategorijā, kurai raksturīgs zemāks risks un zemāks ienesīguma profils.	2020. gada marts	300 miljoni EUR	Fondi, kuru investīcijas ir vērstas uz uzņēmumu darbības apjoma palielināšanu. Gan jauniem kapitāla fondiem, kam nepieciešams sasniegt lielāku kritisko masu, lai atbalstītu šādus uzņēmumus to nākotnes portfeli, gan esošajiem kapitāla fondiem, kas meklē papildu kapitālu, lai veiktu turpmākas investīcijas sava esošā portfeļa paplašināšanā.

Produkta nosaukums	Produkta mērķis	Apraksts	ESIF atbalsta sākuma datums	Maksimālā garantija, kas parakstīta ar partneri (pēc ESIF nolīguma 6. grozījuma)	Galasaņēmēji
SMEW pašu kapitāla 1. apakšklase	Pašu kapitāla produkts Produkta mērķis ir atvieglot un paplašināt finansējumu, ko finanšu starpnieki sniedz MVU, maziem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem, sociālā sektora organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem izaugsmes posmā.	Risks tiek dalīts <i>pari passu</i> , kur EIB nodrošina 95 % finansējuma (ko garantē ESIF) un EIF nodrošina 5 % finansējuma uz sava riska.	2016. gada jūlijs	2,32 miljardi EUR	MVU, mazi uzņēmumi ar vidēji lielu kapitālu, sociālā sektora organizācijas un sociālie uzņēmumi izaugsmes posmā.
SMEW pašu kapitāla 2. apakšklase	Pašu kapitāla produkts Produkta mērķis ir atvieglot un paplašināt finansējumu, ko finanšu starpnieki sniedz MVU, maziem uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu, sociālā sektora organizācijām un sociālajiem uzņēmumiem attīstības agrīnajos posmos.	ES sedz zemākas prioritātes laidienus (nenodrošināts parāds, kas atmaksas prioritātē ir zemāks nekā citi parādi saistību neizpildes gadījumā), izmantojot InnovFin kapitāla finanšu instrumentu, kas nodrošina 45 % finansējuma, savukārt ESIF (26,5 %, ko nodrošina EIB) un EIF (28,5 %) sedz "augstāko" daļu.	2016. gada jūlijs	430 miljoni EUR	MVU, mazi uzņēmumi ar vidēji lielu kapitālu, sociālā sektora organizācijas un sociālie uzņēmumi attīstības agrīnajos posmos.

Avots: ERP, pamatojoties uz ESIF nolīgumu (summas nav noapaļotas).

II pielikums. – Iekšējie un ārējie reizinātāji un piesaistītas investīcijas, par kurām ziņo EIB grupa, 2022. gada beigās

Produkta nosaukums	Darījumu partneris	Reizinātāji			Piesaistītas investīcijas (miljardi EU R)
		Iekšējs a)	Ārējs b)	Kopā (a x b)	
IIW					
IIW parāda portfelis – standarta	EIB	4,00	2,97	11,86	144,1
Programmas aizdevums	EIB	4,00	2,39	9,57	
Garantija	EIB	4,00	4,97	19,86	
Investīciju atbalsts	EIB	4,00	2,87	11,47	
MBIL (vairāki saņēmēja starpniecības aizdevumi)	EIB	4,00	3,67	14,66	
IIW parāda portfelis – hibrīda	EIB	3,00	7,38	22,15	47,1
Programmas aizdevums	EIB	3,00	4,77	14,30	
Garantija	EIB	3,00	7,17	21,51	
Investīciju atbalsts	EIB	3,00	11,81	35,44	
MBIL (vairāki saņēmēja starpniecības aizdevumi)	EIB	3,00	7,42	22,26	
Kopējais IIW parāda portfelis	EIB				191,2
IIW kapitāla vērtspapīru portfelis – standarta	EIB	1,00	14,29	14,29	92,8
IIW kapitāla vērtspapīru portfelis – VAVB	EIB	2,50	8,91	22,27	4,0
IIW pašu kapitāla kopsumma	EIB				96,8
Kopā ESIF saskaņā ar IIW	EIB				288,0
SMEW					
COSME garantijas papildinājums	EIF	1,00	29,09	29,09	85,7
InnovFin garantijas papildinājums	EIF	5,00	2,72	13,62	33,5
EaSI garantijas papildinājums	EIF	1,00	12,87	12,87	4,2
CCS garantijas papildinājums	EIF	1,00	11,57	11,57	3,1
SMEW ESIF apvienošanas produkts	EIF	1,00	15,85	15,85	0,7
SMEW prasmes un izglītība	EIF	1,00	9,44	9,44	0,5
Kopējais SMEW parāda portfelis	EIF				127,7
SMEW pašu kapitāla 1. apakšklase	EIF	2,33	15,70	36,56	34,6
SMEW pašu kapitāla 2. apakšklase	EIF	2,33	15,70	36,56	
SMEW PK 1. apakšklase	EIF	3,31	8,53	28,19	4,3
SMEW PK 2. apakšklase	EIF	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas	Neattiecas
SMEW ESCALAR	EIF	1,28	8,66	11,06	1,6
SMEW pašu kapitāla portfelis kopā	EIF				40,5
Kopā ESIF saskaņā ar SMEW	EIF				168,2

Produkta nosaukums	Darījumu partneris	Reizinātāji			Piesaistītas investīcijas (<i>miljardi EU R</i>)
		Iekšējs a)	Ārējs b)	Kopā (a x b)	
ESIF kopā IIW+SMEW ietvaros	EIB un EIF				456,1
Kopējais <i>riska kapitāla resursu</i> ieguldījums saskaņā ar SMEW (EIB mandāts)	EIB			13,37	46,8
ESIF kopā	EIB un EIF	2,84	5,66	16,08	503,0

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Komisijas datiem.

III pielikums. ESIF darbības rezultātu un uzraudzības rādītāji

Kods	Apraksti ⁽¹⁾	Mērķis/ierobežojums	Rezultāti līdz 2022. gadam ⁽²⁾	Rezultāti līdz 2023. gadam ⁽³⁾
ES garantijas izmantošana un noteikto mērķu un kritēriju izpilde				
GDR 1	Pievienotā vērtība. Operāciju vērtējumi, pamatojoties uz ESIF Valdes pieņemtajiem kritērijiem . Apkopotais vērtējums, sarindots no 4 (apakšā) līdz 1 (augšpus)	Nav noteikts mērķis	1,36 (augsts) 1. pīlārs 1,47 (izcils) 2. pīlārs 1,71 (būtisks) 3. pīlārs	1,37 (augsts) 1. pīlārs 1,46 (izcils) 2. pīlārs 1,71 (būtisks) 3. pīlārs
GDR 2	Darbību kā īpašu darbību īpatsvars. SMEW darbības ir pilnībā klasificētas kā "īpašas darbības".	Nav noteikts mērķis	Pēc numura: 97,39 % Pēc summas: 94,61 %	Pēc numura: 97,41 % Pēc summas: 94,87 %
GUR 1	Ģeogrāfiskā koncentrācija⁽⁴⁾. Nepieciešams tikai attiecībā uz IIW.	Ieguldījumu daļa < 45 % trīs lielāko dalībvalstu saņēmējiem	IIW: 49,31 % SMEW + IIW: 43,59 %	IIW: 48,92 % SMEW + IIW: 42,92 %
GUR 2	Nozares koncentrācija⁽⁴⁾, kā definēts ESIF regulas 9. panta 2. punktā. Nepieciešams tikai attiecībā uz IIW.	Mazāk nekā 30 % jebkurai nozarei	IIW: 23,46 % SMEW + IIW: 34,31 %	IIW: 23,19 % SMEW + IIW: 34,03 %
Ieguldījums tiešā makroekonomiskajā ietekmē un finansējuma piesaistīšanā				
GDR 3	Kopējās investīcijas (piesaistītas)	500 miljardi EUR ⁽⁵⁾	Apstiprināšanas brīdī: 525 miljard EUR Parakstīšanas brīdī: 503 miljardi EUR	Apstiprināšanas brīdī: 515 miljardi EUR Parakstīšanas brīdī: 495 miljardi EUR
GDR 4	Piesaistītais privātais finansējums kopā	Nav noteikts mērķis	362,6 miljardi EUR	331,8 miljardi EUR
GUR 3	Daudzkāršojoša ietekme	15 reizes	16,08 reizes	16,13 reizes
GUR 4	Ietekme uz nodarbinātību (atbalstītās darba vietas)	Nav noteikts mērķis	13 444 672	13 675 198
GUR 5	To operāciju daļa, kas līdzfinansētas ar VAVB⁽⁴⁾	Nav noteikts mērķis	Pēc numura: 17,64 % Pēc summas: 20,45 %	Pēc numura: 17,84 % Pēc summas: 20,11 %
GUR 6	No ESI fondiem un citiem ES instrumentiem līdzfinansēto operāciju daļa⁽⁴⁾	Nav noteikts mērķis	Pēc numura: 4,05 % Pēc summas: 5,71 %	Pēc numura: 4,05 % Pēc summas: 5,73 %

Kods	Apraksti ⁽¹⁾	Mērķis/ierobežojums	Rezultāti līdz 2022. gadam ⁽²⁾	Rezultāti līdz 2023. gadam ⁽³⁾
GUR 7	Klimatrīcība Tikai IIW: ESIF finansējuma daļa IIW ietvaros, kas atbalsta projektus, kuri veicina klimatrīcībā.	Vairāk nekā 40 %	Pēc numura: 59,51 % Pēc summas: 43,35 %	Pēc numura: 59,39 % Pēc summas: 42,69 %

1. Pilnīgu GDR/GUR aprakstu skatīt [ESIF vadības padomes GDR-GUR metodikā](#).
2. Pamatojoties uz datiem no ESIF IIK SMEW 2022. gada apkopotā darbības pārskata.
3. Pamatojoties uz datiem no ESIF IIK SMEW 2023. gada apkopotā darbības pārskata.
4. Dati pamatojas uz parakstītajām summām; pārējie GDR/GUR dati pamatojas uz *ex ante* aplēsēm, kas veiktas, apstiprinot parakstītās operācijas, un tiks atjauninātas pēc projekta pabeigšanas.

Saistīts ar darbībām, kas apstiprinātas un parakstītas ieguldījumu periodā (2020. gada beigas attiecībā uz apstiprinājumiem un 2022. gada beigas attiecībā uz parakstiem).

Avots: ERP, pamatojoties uz ESIF darbības pārskatiem par 2022. gada beigām un 2023. gada beigām.

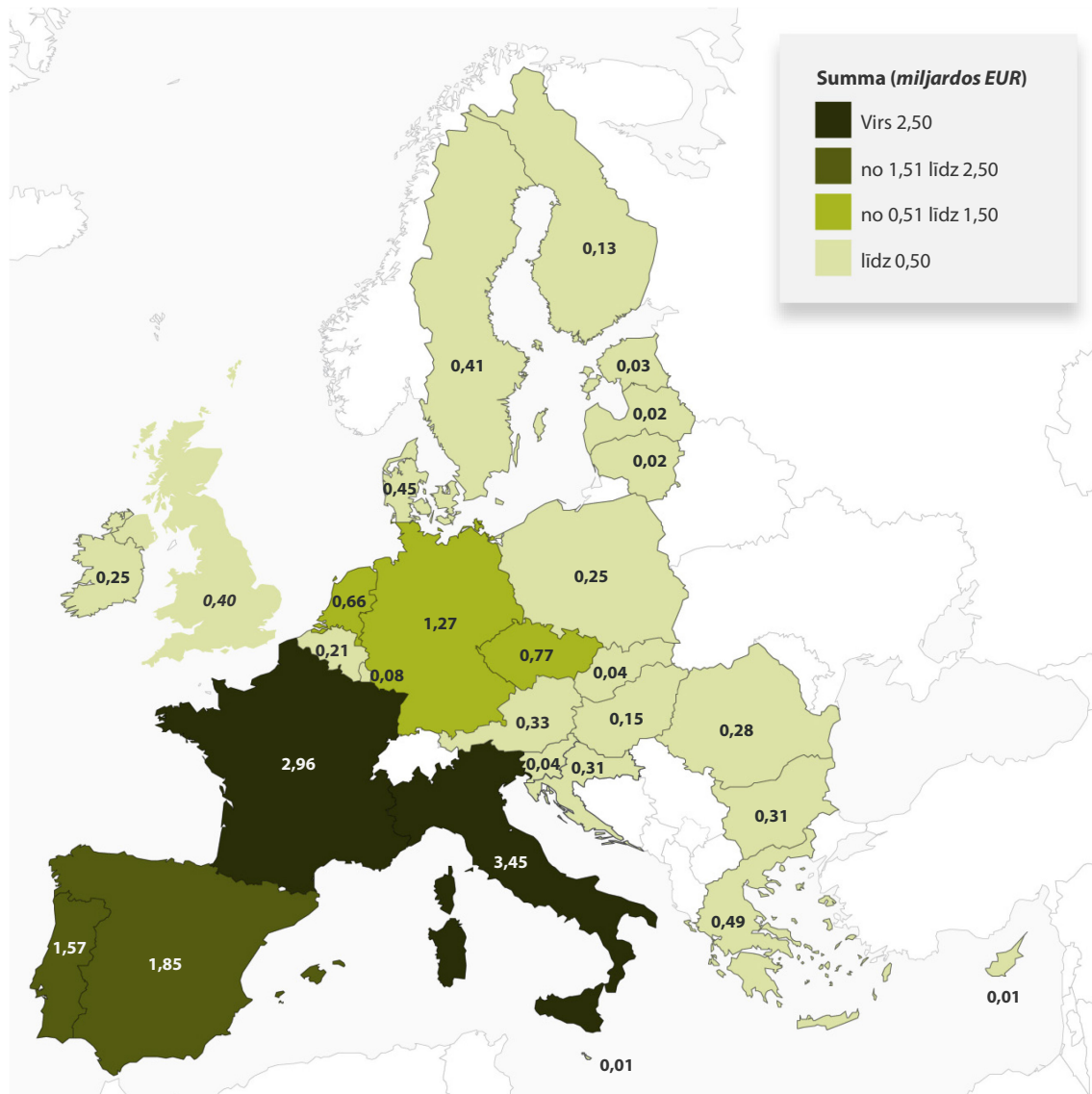
IV pielikums. – ESIF sadalījums pēc nozarēm, uz kurām attiecas ES politikas mērķi

Nozares, uz kurām vērsti ES politikas mērķi	Parakstītā summa (miljardi EUR)	% no kopējās parakstītās summas*	Parakstītā summa (miljardi EUR)	% no kopējās parakstītās summas*	Parakstītā summa (miljardi EUR)	% no kopējās parakstītās summas*
	ESIF IIW		ESIF SMEW		ESIF kopā	
Pētniecība, izstrāde un inovācija	13,1	21,5 %	17,0	63,2 %	30,1	34,3 %
Enerģētikas nozares attīstība saskaņā ar Enerģētikas savienības prioritātēm.	14,3	23,5 %	-	-	14,3	16,3 %
Transporta infrastruktūras un aprīkojuma, un inovatīvu transporta tehnoloģiju izstrāde	9,7	16 %	-	-	9,7	11,1 %
Finansiāls atbalsts ar EIF un EIB starpniecību subjektiem, kuriem ir līdz 3000 darbinieku	10,8	17,8 %	2,4	8,9 %	13,2	15,1 %
Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izstrāde un ieviešana	3,7	6,1 %	5,1	19 %	8,8	10 %
Vide un resursefektivitāte	4,7	7,7 %	-	-	4,7	5,3 %
Cilvēkkapitāls, kultūra un veselība	2,8	4,6 %	2,4	8,9 %	5,2	5,9 %
Mazāk attīstīti reģioni un pārejas reģioni	0,5	0,8 %	-	-	0,5	0,6 %
Ilgtermiņa lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība, akvakultūra un citi plašākas bioekonomikas elementi	1,2	2 %	-	-	1,2	1,4 %
Kopā	60,8	100 %	26,9	100 %	87,7	100 %

* Procentuālā daļa, kas aprēķināta, pamatojoties uz noapaļotām summām tabulā.

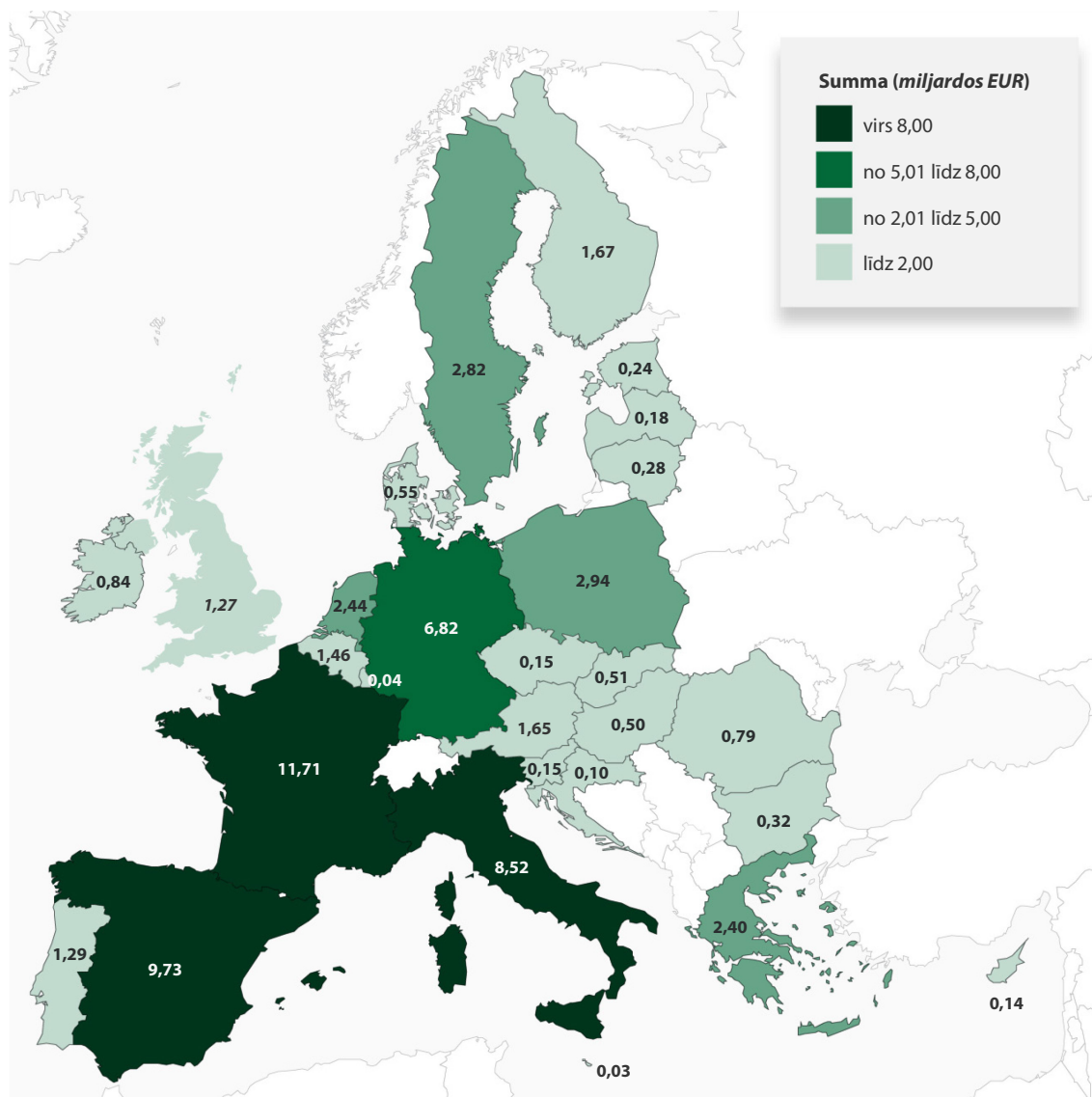
Avots: ERP, pamatojoties uz ESIF darbības pārskatu par 2022. gada beigām.

V pielikums. – SMEW kopējās parakstītās summas pa ES dalībvalstīm 2022. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz datiem, kas iekļauti darbības pārskatā par ESIF, sākot ar 2022. gada beigām.

VI pielikums. – IIW kopējās parakstītās summas pa ES dalībvalstīm 2022. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz datiem, kas iekļauti darbības pārskatā par ESIF, sākot ar 2022. gada beigām.

VII pielikums. – ESIF SMEW atbalstītās kapitāla investīcijas galasaņēmēju līmenī 2022. gada beigās

Valsts	Summa (miljoni euro)	Daļa no kopējās summas	Darījumu skaits	Darījumu īpatsvars no kopējā darījumu skaita
Francija	3 155	20,1 %	676	9,5 %
Itālija	2 074	13,2 %	1 827	25,6 %
Vācija	1 865	11,9 %	691	9,7 %
Spānija	1 478	9,4 %	898	12,6 %
Nīderlande	1 394	8,9 %	310	4,3 %
Amerikas Savienotās Valstis	1 187	7,6 %	337	4,7 %
Apvienotā Karaliste pēc Brexit*	615	3,9 %	447	6,3 %
Zviedrija	546	3,5 %	125	1,7 %
Somija	469	3,0 %	856	12,0 %
Luksemburga	334	2,1 %	17	0,2 %
Beļģija	277	1,8 %	54	0,8 %
Šveice	260	1,7 %	46	0,6 %
Izraēla	216	1,4 %	98	1,4 %
Īrija	212	1,4 %	94	1,3 %
Portugāle	208	1,3 %	47	0,7 %
Apvienotā Karaliste pirms Brexit*	182	1,2 %	62	0,9 %
Polija	167	1,1 %	119	1,7 %
Norvēģija	167	1,1 %	30	0,4 %
Dānija	147	0,9 %	46	0,6 %
Austrija	128	0,8 %	40	0,6 %
Slovēnija	123	0,8 %	149	2,1 %
Čehija	113	0,7 %	27	0,4 %
Horvātija	63	0,4 %	19	0,3 %
Igaunija	62	0,4 %	46	0,6 %
Singapūra	38	0,2 %	12	0,2 %
Rumānija	35	0,2 %	11	0,2 %
Kipra	34	0,2 %	6	0,1 %
Lietuva	26	0,2 %	6	0,1 %
Kanāda	20	0,1 %	5	0,1 %
Ungārija	20	0,1 %	10	0,1 %
Austrālija	19	0,1 %	3	Zem 0,1 %
Slovākija	11	0,1 %	3	Zem 0,1 %
Latvija	9	0,1 %	4	0,1 %
Islande	8	0,1 %	3	Zem 0,1 %
Hongkonga	8	0,1 %	1	Zem 0,1 %
Grieķija	5	Zem 0,1 %	3	Zem 0,1 %
Bulgārija	5	Zem 0,1 %	7	0,1 %
Meksika	4	Zem 0,1 %	2	Zem 0,1 %
Turcija	4	Zem 0,1 %	4	0,1 %
Lihtenšteina	1	Zem 0,1 %	1	Zem 0,1 %
Malta	0,3	Zem 0,1 %	1	Zem 0,1 %
Kopā	15 692	100 %	7 143	100 %
ES	13 144	83,8 %	6 154	86,2 %

Valsts	Summa (miljoni euro)	Daļa no kopējās summas	Darījumu skaits	Darījumu īpatsvars no kopējā darījumu skaita
Ārpus ES + Apvienotā Karaliste pēc Brexit	2 549	16,2 %	989	13,8 %

* Pamatojoties uz darījumu parakstīšanas datumiem starp EIF un finanšu starpniekiem.

Avots: ERP, pamatojoties uz ESIF SMEW darbības pārskatu par 2022. gada beigām.

VIII pielikums. – ESIF atbalstīto aizdevumu priekšrocības salīdzinājumā ar aizdevumiem, kas nav ESIF aizdevumi

Dati, ko sniedza finanšu starpnieks Dienvidēiropā un ko mēs intervējām, liecina, ka ESIF atbalstītie aizdevumi InnovFin programmas ietvaros vidēji piedāvā labvēlīgākus nosacījumus salīdzinājumā ar aizdevumiem starpnieka parastajā uzņēmējdarbības portfelī inovatīviem uzņēmumiem, bet bez ESIF atbalsta. Tika pierādīts, ka InnovFin aizdevumiem ir zemākas procentu likmes, augstākas aizdevumu summas un vairumā gadījumu garāki aizdevumu termiņi, padarot tos izdevīgākus aizņēmējiem.

Dažādu portfeļu aizdevumu vidējā procentu likme			
Segments*	InnovFin portfelis	Parastais darījumdarbības portfelis	Starpība
Mikrouzņēmums	3,98 %	5,14 %	– 1.16 %
MVU	4,44 %	4,79 %	– 0.35 %
Vidēja	4,19 %	5,54 %	– 1.35 %

Vidējais aizdevuma termiņš dažādos portfeļos (mēnešos)			
Segments*	InnovFin portfelis	Parastais darījumdarbības portfelis	Starpība
Mikrouzņēmums	58	50	+ 8
MVU	56	51	+ 5
Vidēja	50	58	– 8

Vidējā aizdevuma summa dažādos portfeļos (tūkstoši EUR)			
Segments*	InnovFin portfelis	Parastais darījumdarbības portfelis	Starpība
Mikrouzņēmums	110	67	43
MVU	209	129	80
Vidēja	633	318	315

Avots: ERP analīze, kuras pamatā ir finanšu starpnieka sniegtie dati.

* Kritēriji, ko šis konkrētais finanšu starpnieks izmantoja, lai klasificētu finansējuma saņēmējus, bija šādi:

- o mikrouzņēmumi: uzņēmumi līdz 10 darbiniekiem vai ar ieņēmumiem/aktīviem līdz 2 miljoniem EUR;

- MVU: uzņēmumi ar 11–50 darbiniekiem vai ar ieņēmumiem/aktīviem no 2 miljoniem EUR līdz 10 miljoniem EUR;
- vidēji uzņēmumi ar vairāk nekā 50 darbiniekiem vai ar vairāk nekā 10 miljoniem EUR ieņēmumu/aktīvu.

Saīsinājumi

CCS: Kultūras un radošās nozares

COSME: Uzņēmumu konkurētspējas un MVU programma

EaSI: Eiropas Savienības Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma

ECFIN ĢD: Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts

EIB: Eiropas Investīciju banka

EIF: Eiropas Investīciju fonds

ESIF: Eiropas Stratēģisko investīciju fonds

GDR: Galvenais darbības rādītājs

GUR: Galvenais uzraudzības rādītājs

IIW: Infrastruktūras un inovācijas klase

InnovFin: ES finansējums inovatoriem

MVU: Mazie un vidējie uzņēmumi

SMEW: MVU klase

Glosārijs

Darbība: ESIF kontekstā – tiešs vai starpposma finansējums, ko atbalsta ESIF. Neattiecas uz pamatā esošajiem projektiem, kurus atbalsta ar starpniecības finansējumu.

Darījums: ESIF kontekstā – ESIF atbalstīts finansējums, kura pamatā ir līgums starp finanšu starpnieku un galasaņēmēju.

ES garantija: ESIF kontekstā – ES apņemšanās atbalstīt ESIF atbalstītās finansēšanas operācijas no ES budžeta.

Galasaņēmējs: ESIF kontekstā persona vai subjekts, kas saņem ESIF finansējumu – vai nu tieši no EIB grupas, vai ar finanšu starpnieka starpniecību.

Izspiešana: ekonomiskā ietekme, kuras dēļ valdības izdevumu pieaugums izraisa privāto investīciju samazināšanos.

Mazais vidējas kapitalizācijas uzņēmums: uzņēmums ar 250 līdz 499 darbiniekiem.

Mazie un vidējie uzņēmumi: Lieluma definīcija, ko attiecina uz uzņēmumiem un citām organizācijām atkarībā no tajos nodarbināto darbinieku skaita un noteiktiem finanšu kritērijiem. Mazi uzņēmumi ir tādi, kuros strādā mazāk par 50 darbiniekiem un kopējais apgrozījums vai balance nepārsniedz 10 miljonus EUR. Vidēji uzņēmumi ir tādi, kuros strādā mazāk par 250 darbiniekiem un kopējais apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus EUR vai kopējā balance nepārsniedz 43 miljonus EUR.

Nodrošinājums: aktīvs, ko izmanto kā garantiju vai nodrošinājumu, izsniedzot aizdevumu, un to patur saistību neizpildes gadījumā.

Pakārtotais parāds: aizdevums vai vērtspapīrs, kas saistību neizpildes gadījumā tiek atmaksāts no aizņēmēja aktīviem vai ienākumiem tikai pēc tam, kad ir atmaksāti augstāka ranga aizdevumi vai vērtspapīri.

Pašu kapitāla produkts: investīcijas uzņēmuma akciju kapitālā.

Komisijas atbildes

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2025-07>

Laika grafiks

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2025-07>

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES politikas jomas un programmas vai ar pārvaldību saistītus jautājumus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, proti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamie notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica V apakšpalāta, kura revidē Savienības finansēšanu un pārvaldību un kuru vada ERP loceklis *Jan Gregor*. Revīziju vadīja ERP loceklis *Lefteris Christoforou*, un viņam palīdzēja Privātā biroja vadītājs *Theodosius Tsiolas* un biroja atašējs *Panagiota Liapi*, atbildīgais vadītājs *Alberto Gasperoni*; *Marco Fians*, V apakšpalātas direktors; darbuzdevuma vadītājs *Tomasz Plebanowicz*, revidenti *Manuela Portale*, *Jorge Ramirez Puerto*, *Slobodan Dimitrovski*, *Stamatis Kalogirou* un *Lorenzo Pirelli*. Lingvistisko atbalstu sniedza *Jennifer Schofield*. *Lucie Peterková* sniedza grafisku atbalstu.

No kreisās: *Panagiota Liapi*, *Jorge Ramirez Puerto*, *Slobodan Dimitrovski*, *Alberto Gasperoni*, *Tomasz Plebanowicz*, *Lefteris Christoforou*, *Jennifer Schofield*, *Theodosius Tsiolas*, *Marco Fians*, *Manuela Portale*.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2025

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

HTML	ISBN 978-92-849-4677-8	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/8683324	QJ-01-25-015-LV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-4678-5	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/4231811	QJ-01-25-015-LV-N

KĀ ATSAUKTIES

Eiropas Revīzijas palātas [īpašais ziņojums 07/2025](#): “Eiropas Stratēģisko investīciju fonds: ievērojami palīdzējis novērst investīciju nepietiekamību, bet līdz 2022. gada beigām nebija pilnībā sasniegts mērķis reālajā ekonomikā piesaistīt 500 miljardu EUR”,

Eiropas Stratēģisko investīciju fonda mērķis bija novērst ES investīciju nepietiekamību, piesaistot papildu investīcijas 500 miljardu EUR apmērā. Programmā bija iekļauti dažādu veidu parāda un kapitāla instrumenti, kurus bija paredzēts atbalstīt ar ES budžeta garantiju un Eiropas Investīciju bankas resursiem. Mēs secinām, ka programma ievērojami palīdzēja novērst investīciju nepietiekamību un atbalstīja daudzas dažādas darbības, sākot no mikrofinansējuma un beidzot ar lieliem investīcijām infrastruktūrā, bet tā pilnībā nerasniedza mērķi līdz 2022. gada beigām reālajā ekonomikā piesaistīt 500 miljardus EUR. Mēs konstatējam, ka piesaistītās investīcijas bija pārmērīgi augsti novērtētas par 26 % un to papildvērtība nebija pietiekami pierādīta. Dažiem svarīgiem programmas aspektiem trūka mērķu vai arī tie netika labi uzraudzīti un par tiem netika ziņots. Mēs sniedzam vairākus ieteikumus šo jautājumu risināšanai.

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) īpašais ziņojums saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact

Timekļa vietne: eca.europa.eu

X: @EUAuditors